

DIVERSI-DATE

**VUOROVAIKUTUKSEEN LUOVILLA MENETELMILLÄ
OPAS OPETTAJILLE JA NUORISOTYÖNTEKIJÖILLE**

1.	JOHDANTO	3
1.1	MIKSI? SOSIAALINEN VIESTINTÄ JA TARPEET	3
1.2	MIKÄ? TAVOITE & KONSEPTI	4
1.3	KUINKA? DIVERSI-DATE-TYÖKALUPAKKI	5
1.4	KETKÄ? EUROOPPALAISET KUMPPANIT	5
2.	OSALLISTAVA JA MONIPUOLINEN, HERKKÄ VUOROPUHELU	6
2.1	MIKSI OSALLISTAVA JA MONIPUOLINEN, HERKKÄ VUOROPUHELU ON TÄRKEÄÄ NYKY-YHTEISKUNNASSA?	6
2.2	MIKSI OSALLISTAVA JA MONIPUOLINEN, HERKKÄ VUOROPUHELU NUORTEN KESKUUDESSA EDISTÄÄ KANSALAISTAITOJA?	7
3.	LUOVAT MENETELMÄT	8
3.1	MIKSI?	8
3.2	MITKÄ OVAT ESIMERKKEJÄ LUOVISTA MENETELMISTÄ?	8
4.	MITKÄ OVAT OSALLISTAVAN JA MONIPUOLISEN, HERKÄN VUOROPUHELUN LAATUKRITEERIT?	9
4.1	MITÄ OVAT TURVALLISEMMAT TILAT?	10
4.2	MITKÄ OVAT SELKEÄT TAVOITTEET OSALLISTAVALLE JA MONIPUOLISELLE, HERKÄLLE VUOROPUHELULLE?	11
5.	MITEN REAGOIDA EPÄDEMOKRAATTISTEN ARVOJEN ILMAISEMISEEN?	13
6.	MIKSI FASILITOIJANA ON TÄRKEÄÄ OLLA TIETOINEN OMISTA ARVOISTAAN?	14
7.	DIVERSI-DATE OSANA OPETUSSUUNNITELMAA	15
7.1	KESKIASTEEN OPPILAITOKSET JA NUORISOJÄRJESTÖT	15
7.2	KORKEAKOULUTUS	16
8.	DIVERSI-DATEN ARVIOINTI	17
8.1	OPPILAAT	17
8.2	OPISKELIJAT	18
8.3	PETTAJAT	19

1. JOHDANTO

Tämä työkalupakki on kahden vuoden yhteistyön tulosta ammattikorkeakoulujen, toisen asteen oppilaitosten ja luovien yhteistyökumppaneiden välillä.

Työkalupakin ensimmäisessä osassa käsitellään Diversi-Date-projektin yleistä viitekehystä, ohjeita ja kriteereitä. Projektin ”mitä, miksi, miten ja kuka” -osuuden jälkeen käsitellään sitä, miksi inklusiivinen ja monimuotoisuutta huomioiva vuoropuhelu on tärkeä osa kansalaisvalmiuksia nyky-yhteiskunnassa. Kolmanneksi perustelemme, miksi kumppanuus uskoo luovien menetelmien suurempaan arvoon monimuotoisuutta huomioivan vuoropuhelun helpottamisessa. Tämän jälkeen käsittelemme turvallistempien tilojen käsitettä sekä selkeiden tavoitteiden ja teemallisen keskustelun hyviä ja huonoja puolia. Projektin aikana usein keskustelunaiheina olivat myös reagoititapa ei-demokraattisiin uskomuksiin sekä tarve tiedostaa oma taustansa. Nämä aiheet ovat osa viidettä ja kuudetta lukua. Lopuksi selitämme, miten Diversi-Date voi olla osa toisen asteen koulujen ja korkeakoululaitosten opetussuunnitelmaa ja esittelemme arvioinnin Diversi-Date-tapahtumasta.

Toisessa osassa esittelemme ja selitämme 25 käytännön menetelmää, joista voi valita Diversi-Date-ohjelman järjestämiseen nuorille. Lisäksi ehdotamme työpajaohjelmaa opettajille tai nuorisotyöntekijöille.

1.1 **MIKSI? SOSIAALINEN VIESTINTÄ JA TARPEET**

Elämme tällä hetkellä nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa, jossa on lukuisia sosiaalisia haasteita, kuten polarisaatio, ilmastonmuutos, muuttoliike, ääriliikkeet ja viimeisimpänä, Covid-19 -kriisi. Koulutuksen, nuorisotyön ja luovan alan sidosryhmät kamppailevat vastatakseen näihin haasteisiin tehokkaasti kestäväällä tavalla. Lisäksi he tunnustavat, että on tärkeää vahvistaa nuorten resilienssiä, kansalaistaitoja, luovia selviytymistaitoja ja tietoisuutta eurooppalaisista arvoista tässä moniulotteisessa sosiaalisessa kontekstissa. Näistä haasteista huolimatta olemme havainneet näiden sidosryhmien keskuudessa huomattavan määrän energiaa, luovuutta ja halukkuutta tehdä yhteistyötä ja ratkaista näitä ongelmia yhdessä.

Diversi-Date -hankkeen pääkohderyhmänä ovat 15–24-vuotiaat nuoret.

Nyky-yhteiskunnassa nämä nuoret altistuvat erilaisille haasteille, kuten syrjinnälle, monimuotoisuudelle, ilmastonmuutokselle ja Covid-19 -kriisille. Sosiaalisessa mediassa ja vuorovaikutuksessa ikätovereidensa kanssa he kohtaavat usein polarisoivia viestejä ja vale uutisia. Heillä on vaikeuksia kehittää omaa identiteettiään ja muodostaa henkilökohtaisia mielipiteitä. Kyky ilmaista ääntään turvallisesti ja kunnioittavasti eurooppalaisia arvoja kunnioittaen on ratkaisevan tärkeä kansalaistaito.

Fasilitoijat, kuten opettajat tai nuorisotyöntekijät, kohtaavat haasteita monimuotoisuuden, sosiaalisten riskien ja yhteiskunnallisten kysymysten käsittelyssä. He saattavat tuntea epävarmuutta ammatillisissa käytännöissään ja etsiä uusia ja innovatiivisia tapoja sisällyttää luovia opetusmenetelmiä työhönsä.

Työkalupakki on ammattikorkeakoulujen, luovien ja taiteellisten kumppaneiden sekä toisen asteen oppilaitosten luovan yhteistyön tulos. Tämä työkalupakki on opas opettajille, luennoitsijoille, nuorisotyöntekijöille ja opiskelijoille, jotka haluavat fasilitoida kokemuspohjaisia työpajoja luovin ja taiteellisin menetelmin 1) nuorten tai 2) opettajien kesken.

1.2 MIKÄ? TAVOITE & KONSEPTI

Diversi-Daten tavoitteena on tuoda yhteen monimuotoinen joukko ihmisiä (oppilaita, opiskelijoita ja opettajia) turvallisessa ja kunnioittavassa sosiaalisessa kontekstissa, helpottaa kokemusten ja maailmankatsomusten vaihtoa, lisätä kansalaistaitoja ja selviytymiskykyä sekä edistää sosiaalista osallisuutta monimuotoisessa yhteiskunnassa luovien ja taiteellisten menetelmien avulla.

Monimuotoisen yhteiskunnan määrittelevä piirre on, että yhteisön yksilöitä ei voida enää helposti määritellä muutamien ominaisuuksien, kuten uskonnon, kielen, koulutuksen, kulttuurin, maahanmuuttajataustan, sukupuolen tai sosioekonomisen aseman perusteella. Jokainen henkilö heijastaa monimutkaista arvojen, kokemusten, mieltymysten, motivaatioiden, kiinnostuksen kohteiden, kykyjen ja odotusten risteystä ympäristön, tulevaisuuden, yhteiskunnan, sosiaalisten suhteiden ja ihmisoikeuksien suhteen.

Kansalaistaidoilla tarkoitetaan yksilön kykyä osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan, tuoda esiin huolenaiheitaan sekä turvata omat ja muiden oikeudet. Liberaalidemokraattisessa järjestelmässä, jolle on ominaista ylimonimuotoisuus, on ratkaisevan tärkeää, että yksilöt oppivat navigoimaan erimielisyyksissä ja konflikteissa kunnioittaen muiden arvoja, identiteettejä, mieltymyksiä, tapoja ja taustoja sulkematta ketään pois, mutta aina ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaisesti.

Tässä sosiaalisessa kontekstissa yksilöiden on opittava tutkimaan, kehittämään ja omaksumaan oma identiteettinsä. Tapaa, jolla ihmiset tulkitsevat ja arvostavat itseään, muita ja ympäristöään, kutsutaan heidän "maailmankuvakseen". Maailmankuva on sosiaalisen vuorovaikutuksen muovaama jatkuva prosessi, jossa yksilöt antavat merkityksen sosiaaliselle todellisuudelle ja rakentavat sitä.

Tämän hankkeen avulla tavoitteenamme on kehittää luovia menetelmiä, jotka edistävät vuorovaikutusta toisen asteen oppilaiden ja korkeakouluopiskelijoiden välillä heidän taustoistaan riippumatta. Tällä vuorovaikutuksella pyritään vahvistamaan nuorten osaamista, parantamaan heidän selviytymiskykyään ja tukemaan heidän valmiuksiaan navigoida nopeasti muuttuvassa ja monimuotoistuvassa yhteiskunnallisessa ympäristössä hyödyntämällä kykyjään ja luovaa potentiaaliaan.

Luovia menetelmiä, kuten tarinankerrontaa, roolileikkejä, näyttelemistä ja kuvataidetta, voidaan käyttää osallistavan ja kulttuurisesti sensitiivisen vuoropuhelun helpottamiseksi nuorten keskuudessa. Nämä menetelmät auttavat luomaan turvallisen tilan avoimelle ja rehelliselle viestinnälle ja tarjoavat samalla keinon ilmaista ajatuksia ja tunteita, joita voi olla haastavaa ilmaista suullisesti. Lisäksi luovien menetelmien käyttö voi murtaa esteitä ja edistää empatiaa osallistujien keskuudessa.

1.3 **KUINKA? DIVERSI-DATE-TYÖKALUPAKKI**

Kehitämme, testaamme ja toteutamme luovia työpajamenetelmiä:

1. oppilaat ja nuoret,
2. opettajat, kasvattajat ja nuorisotyöntekijät
3. kurssi korkeakouluopiskelijoille.

Työpajamenetelmien on täytettävä seuraavat kriteerit:

- kontekstualisoitu: oppiminen todellisista sosiaalisista tilanteista, ei kirjoista
- kokemukseen perustuvaa (ei pelkästään tietoon tai kieleen pohjautuvaa)
- informaali oppiminen ja formaali oppiminen (aihe - ja oppimistavoitteet tulee ryhmältä)
- osallistava ympäristö, jossa kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuuteen ja kunnioitukseen
- keskustelu maailmankatsomuksista ja eurooppalaisista arvoista
- vahvistaa selviytymistaitoja, kansalaistaitoja ja selviytymiskykyä sosiaalisten riskien ja yhteiskunnallisten haasteiden varalta
- osallistujien luovan potentiaalin hyödyntäminen integroimalla erilaisia luovia ja taitteellisia menetelmiä, kuten improvisaatiota, musiikkia, leikkiä, digitaalista tarinankerontaa, näyttelemistä, sosiaalista mediaa...

1.4 **KETKÄ? EUROOPPALAISET KUMPPANIT**

Luovat kumppanit

- www.pimento.be
- www.m-ob.be
- www.liveyourstory.nl
- debugagedrager.nl
- www.tassajanyt.com

Toisen asteen koulu

- tajette.be

Ammattikorkeakoulot

- www.saxion.nl
- www.tuas.fi/en
- www.odisee.be

2. OSALLISTAVA JA MONIPUOLINEN, HERKKÄ VUOROPUHELU

2.1 **MIKSI OSALLISTAVA JA MONIPUOLINEN, HERKKÄ VUOROPUHELU ON TÄRKEÄÄ NYKY-YHTEISKUNNASSA?**

Osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu nuorten keskuudessa on tärkeää nyky-yhteiskunnassa monestakin syystä.

Edistää ymmärrystä ja empatiaa: Osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu voi auttaa nuoria ymmärtämään ja arvostamaan muiden näkökulmia ja kokemuksia, mikä voi edistää empatiaa ja vähentää ennakkoluuloja ja syrjintää.

Auttaa rakentamaan osallistavampaa ja tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa: Osallistamalla osallistavaan ja monimuotoiseen sensitiiviseen vuoropuheluun nuoret voivat oppia tavoista, joilla systeeminen eriarvoisuus ja syrjintä vaikuttavat eri ihmisryhmiin, ja kehittää taitoja ja tietoja, joita tarvitaan osallistavamman ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan edistämiseksi.

Valmistaa nuoria monimuotoiseen maailmaan: Nuoret kasvavat nopeasti muuttuvassa ja yhä monimuotoisemmassa maailmassa. Osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu voi auttaa heitä valmistautumaan paremmin navigoimaan maailmassa ja rakentamaan suhteita eri taustoista tuleviin ihmisiin.

Parantaa ongelmanratkaisutaitoja: Monipuolinen ja osallistava vuoropuhelu auttaa tuomaan erilaisia näkökulmia ja ideoita pöytään, mikä voi johtaa parempaan päätöksentekoon ja ongelmanratkaisutaitoihin.

Edistää henkilökohtaista kasvua: Osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu voi olla tehokas työkalu henkilökohtaiseen kasvuun ja itsetietoisuuteen, koska se antaa yksilöille mahdollisuuden ymmärtää syvemmin itseään ja omia ennakkoluulojaan ja etuoikeuksiaan.

Kaiken kaikkiaan osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu nuorten keskuudessa on ratkaisevan tärkeää suvaitsevaisemman, empaattisemman ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan edistämiseksi. Se auttaa nuoria kehittämään taitoja ja tietoja, joita he tarvitsevat navigoidakseen monimuotoisessa maailmassa ja pyrkiäkseen luomaan oikeudenmukaisemman ja osallistavamman yhteiskunnan kaikille.

2.2 MIKSI OSALLISTAVA JA MONIPUOLINEN, HERKKÄ VUOROPUHELU NUORTEN KESKUUDESSA EDISTÄÄ KANSALAISTAITOJA?

Osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu nuorten keskuudessa voi edistää kansalaistaitoja:

- Aktiiviseen osallistumiseen kannustaminen: Osallistamalla osallistavaan ja monipuoliseen sensitiiviseen vuoropuheluun nuoret voivat oppia kuuntelemaan aktiivisesti, kommunikoidaan tehokkaasti ja navigoidaan vaikeissakin keskusteluissa. Nämä ovat tärkeitä kansalaistaitoja.
- Kriittisen ajattelun edistäminen: Osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu voi auttaa nuoria kehittämään kriittisen ajattelun taitoja kannustamalla heitä ottamaan huomioon useita näkökulmia ja kyseenalaistamaan oletuksia ja ennakkoluuloja.
- Empatian ja ymmärryksen rakentaminen: Osallistamalla osallistavaan ja monipuoliseen sensitiiviseen vuoropuheluun nuoret voivat oppia muiden näkökulmista ja kokemuksista, mikä voi edistää empatiaa ja ymmärrystä. Tämä voi auttaa heitä kehittämään sosiaalisen vastuun tunnetta ja tulemaan aktiivisemmiksi ja sitoutuneemmiksi kansalaisiksi.
- Sosiaalisten ongelmien tunnistaminen ja ratkaiseminen: Osallistavan ja monipuolisen sensitiivisen vuoropuhelun avulla nuoret voivat oppia tavoista, joilla systeminen eriarvoisuus ja syrjintä vaikuttavat eri ihmisryhmiin. Tämä tieto voi auttaa heitä tulemaan tietoisemmiksi sosiaalisista kysymyksistä ja kehittämään taitoja ja tietoja, joita tarvitaan oikeudenmukaisemman ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan luomiseen.
- Kansalaistoimintaan kannustaminen: Osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu voi auttaa nuoria kehittämään tietoja ja taitoja, joita tarvitaan kansalaistoimintaan osallistumiseen, kuten äänestämiseen, vapaaehtoistyöhön ja yleisesti asioiden ajamiseen eteenpäin.

Näitä taitoja edistämällä osallistava ja monipuolinen, herkkä vuoropuhelu nuorten keskuudessa voi auttaa valmistamaan heitä aktiivisiksi ja sitoutuneiksi kansalaisiksi, jotka ovat sitoutuneet luomaan oikeudenmukaisemman ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan kaikille.

3. LUOVAT MENETELMÄT

3.1 MIKSI?

Luovilla menetelmillä voidaan luoda turvallinen tila avoimelle ja rehelliselle viestinnälle usealla tavalla.

Ensinnäkin nämä menetelmät mahdollistavat rennomman ja epävirallisen ilmapiirin, mikä voi auttaa vähentämään jännityksen tai ahdistuksen tunteita. Lisäksi luovat menetelmät keskittyvät usein itseilmaisuun, mikä voi auttaa yksilöitä tuntemaan olonsa mukavammaksi jakaa ajatuksiaan ja tunteitaan.

Toiseksi luovat menetelmät voivat tarjota ihmisille sanattoman tai symbolisen tavan ilmaista itseään ja kokemuksiaan. Tämä voi olla erityisen hyödyllistä henkilöille, joilla voi olla vaikeuksia ilmaista itseään suullisesti, tai niille, jotka saattavat epäröidä jakaa henkilökohtaisia kokemuksia ryhmässä.

Lopuksi luovat menetelmät voivat myös auttaa rakentamaan luottamusta ja yhteyttä ryhmän jäsenten välillä. Esimerkiksi osallistuminen tarinankerrontaan tai roolipelitoimintaan voi auttaa yksilöitä ymmärtämään toisiaan ja suhtautumaan toisiinsa syvemmällä tasolla, mikä voi edistää yhteisöllisyyden ja tuen tunnetta.

Kaikki nämä tekijät voivat auttaa luomaan turvallisen tilan avoimelle ja rehelliselle viestinnälle, jossa ihmiset tuntevat olonsa mukavaksi ja kunnioitetuksi jakamaan ajatuksiaan ja tunteitaan.

3.2 MITKÄ OVAT ESIMERKKEJÄ LUOVISTA MENETELMISTÄ?

Kuvataide: Kuvataiteen, kuten piirtämisen, maalaamisen ja kollaasien käyttö voi auttaa luomaan avoimen ja turvallisen ympäristön, jossa nuoret voivat ilmaista itseään ja jakaa näkökulmiaan visuaalisesti.

Teatteri: Teatteriharjoitusten ja improvisaation avulla voidaan luoda turvallinen ympäristö, jossa nuoret voivat ilmaista itseään ja jakaa näkökulmiaan roolileikin ja tarinankerronnan kautta.

Tarinankerronta: Nuorten kannustaminen jakamaan henkilökohtaisia tarinoita voi auttaa luomaan turvallisen ympäristön, jossa nuoret voivat ilmaista itseään ja jakaa näkemyksiään henkilökohtaisemmalla ja merkityksellisemmällä tavalla.

Musiikki: Musiikin teko ja laulujen kirjoittaminen voi auttaa nuoria ilmaisemaan itseään ja olemaan yhteydessä muihin emotionaalisemmalla ja merkityksellisemmällä tavalla.

Luova kirjoittaminen: Nuorten kannustaminen kirjoittamaan runoja, novelleja tai henkilökohtaisia kertomuksia voi auttaa heitä ilmaisemaan itseään ja jakamaan näkökulmiaan luovalla ja syvällisemmällä tavalla.

4. MITKÄ OVAT OSALLISTAVAN JA MONIPUOLISEN, HERKÄN VUOROPUHELUN LAATUKRITEERIT?

Fasilitoitaessa keskustelua monimuotoisuudesta, oikeudenmukaisuudesta ja osallisuudesta on tärkeää:

- Luoda turvallinen tila: Turvallinen tila on tärkeä avoimen ja rehellisen viestinnän kannalta. Varmista, että luot keskustelun perussäännöt ja luot ympäristön, jossa osallistajat tuntevat olonsa mukavaksi jakaa ajatuksiaan ja tunteitaan.
- Olla hyvin perillä: Fasilitoijana on tärkeää ymmärtää hyvin monimuotoisuuteen, tasa-arvoon ja osallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja olla valmis vastaamaan kysymyksiin ja käsittelemään keskustelun aikana mahdollisesti esiin nousevia huolenaiheita.
- Olla osallistava ja ottaa huomioon valtdynamiikka: Varmista, että kaikkien ääni kuuluu ja että marginalisoituja ryhmiä ei hiljennetä. Ole tietoinen omista ennakkoluuloistasi ja etuoikeuksistasi ja varmista, että keskustelu sisältää erilaisia näkökulmia.
- Kannustaa aktiiviseen osallistumiseen: Kannusta kaikkia jäseniä osallistumaan ja luo kaikille mahdollisuuksia jakaa ajatuksiaan ja tunteitaan.
- Olla reagoiva: Ole avoin muutoksille ja ole valmis muokkaamaan keskustelua tarpeen mukaan. Vastaa ryhmän tarpeisiin ja mukauta keskustelua vastaavasti.
- Tarjota mahdollisuus tukeen ja palautteeseen: Muista kysyä osallistujilta keskustelun jälkeen, tarvitsevatko he lisäresursseja tai tukea, ja kerää palautetta keskustelusta.
- Luoda yhteiset säännöt: Luokaa yhdessä selkeät säännöt ja varmista, että kaikki osallistajat ovat tietoisia niistä ja noudattavat niitä. Tämä auttaa luomaan keskinäisen kunnioituksen kulttuurin ja turvallisen tilan avoimelle vuoropuhelulle.

Monimuotoisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta koskevien keskustelujen fasilitointi on monimutkainen prosessi, ja on tärkeää lähestyä sitä herkästi, avoimesti ja joustavasti, jotta voidaan luoda ympäristö, jossa kaikkien ääntä kuullaan ja kunnioitetaan.

4.1 MITÄ OVAT TURVALLISEMMAT TILAT?

Turvallisempi tila (ks. myös osa II Johdanto) on paikka, jossa yksilöt tuntevat olonsa fyysisesti ja emotionaalisesti turvallisiksi ja kunnioitetuksi ja jossa he voivat vapaasti ilmaista itseään pelkäämättä tuomitsemista tai syrjintää.

Käytämme sanaa turvallisempi, sillä tiedostamme, että turvallisuus on suhteellista: kaikki eivät tunne oloaan turvallisiksi samoissa olosuhteissa. Tunnustamalla jokaisen huoneessa olevan henkilön kokemukset toivomme luovamme mahdollisimman turvallisen ympäristön.

4.1.1 "TURVALLISEMMAN TILAN" KRITERIT

Turvallisemman tilan kriteerit voivat vaihdella kontekstin ja mukana olevien henkilöiden erityistarpeiden mukaan, mutta on joitakin keskeisiä tekijöitä, jotka kannattaa huomioida:

- **Luottamuksellisuus:** Turvallisemman tilan tulisi olla paikka, jossa ihmiset voivat jakaa henkilökohtaisia tietoja pelkäämättä, että niitä jaetaan tai käytetään heitä vastaan.
- **Kunnioitus:** Turvallisemman tilan tulisi olla vapaa syrjinnästä, häirinnästä tai muusta epäkunnioittavasta käytöksestä.
- **Inklusiivisuus:** Turvallisemman tilan tulisi olla avoin kaikille taustoista, identiteeteistä ja näkökulmista tuleville yksilöille, ja toimia syrjintää ja syrjäytymistä ehkäisevästi.
- **Aktiivinen osallistuminen:** Turvallisempaan tilaan tulisi sisältyä kaikkien jäsenten aktiivinen osallistuminen kunnioittavan ja osallistavan ympäristön luomiseen ja ylläpitämiseen.
- **Joustavuus:** Turvallisemman tilan tulisi pystyä mukautumaan jäsentensä muuttuviin tarpeisiin, ja sen tulisi olla avoin palautteelle ja muutoksille.
- **Avoimuus:** Turvallisemmassa tilassa tulee olla selkeät säännöt ja tavoitteet, ja toiminnan siellä tulee olla avoin siitä, miten siellä käsitellään ristiriitoja tai sääntöjen rikkomuksia.
- **Tuki:** Turvallisemman tilan tulisi tarjota tukea ja resursseja, jotka auttavat jäseniä navigoimaan vaikeissakin keskusteluissa tai kokemuksissa.

On myös tärkeää huomata, että turvallisemman tilan luominen on jatkuva prosessi, joka vaatii kaikkien aktiivista osallistumista turvallisen kulttuurin luomiseen, ylläpitämiseen ja tukemiseen.

4.2 MITKÄ OVAT SELKEÄT TAVOITTEET OSALLISTAVALLE JA MONIPUOLISELLE, HERKÄLLE VUOROPUHELULLE?

1. Ymmärryksen lisääminen: Tavoitteena on lisätä osallistujien ymmärrystä johonkin asiaan, joka liittyy monimuotoisuuteen, tasa-arvoon ja osallisuuteen. Siihen sisältyy myös erilaisten näkökulmien ja kokemusten ymmärtäminen sekä empatian ja ymmärryksen kehittäminen muita kohtaan.
2. Ennakkoluulojen tunnistaminen ja niihin puuttuminen: Tavoitteena on tunnistaa ja käsitellä henkilökohtaisia ennakkoluuloja ja stereotyyppioita, jotka saattavat vaikuttaa ryhmän vuorovaikutuksessa, ja kehittää strategioita näiden ennakkoluulojen käsittelemiseksi tulevaisuudessa.
3. Osallistavamman yhteisön rakentaminen: Tavoitteena on kehittää strategioita osallistavamman yhteisön luomiseksi, jossa kaikki jäsenet tuntevat olevansa tervetulleita, kunnioitettuja ja arvostettuja. Tähän voi sisältyä syrjäytymiseen ja syrjintään liittyvien kysymysten tunnistamista ja käsittelemistä yhteisössä sekä strategioiden kehittämistä aliedustettujen ryhmien tukemiseksi.
4. Aktiiviseen osallistumiseen kannustaminen: Tavoitteena on kannustaa kaikkia jäseniä osallistumaan aktiivisesti kunnioittavan ja osallistavan ympäristön luomiseen ja ylläpitämiseen. Tähän voi sisältyä viestintätaitojen, aktiivisen kuuntelun ja konfliktinratkaisutaitojen kehittämistä.
5. Kansalaistaitojen kehittäminen: Tavoitteena on kehittää kansalaistaitoja, kuten kriittistä ajattelua, empatiaa, aktiivista osallistumista ja vastuullista kansalaisuutta.
6. Sosiaalisten kysymysten tunnistaminen ja ratkaiseminen: Tavoitteena on lisätä tietoisuutta monimuotoisuuteen, tasa-arvoon ja osallisuuteen liittyvistä sosiaalisista kysymyksistä ja kehittää strategioita niiden ratkaisemiseksi.
7. Henkilökohtainen kasvu: Tavoitteena on tukea henkilökohtaista kasvua rohkaisemalla yksilöitä pohtimaan omia kokemuksiaan, ennakkoluulojaan ja etuoikeuksiaan sekä kehittämään itsetuntemusta ja ymmärrystä.

Nämä tavoitteet ovat esimerkkejä, ja niitä voidaan mukauttaa tai yhdistää keskustelun erityistarpeiden ja kontekstin mukaan. On tärkeää muistaa, että selkeät tavoitteet ovat tapa mitata edistymistä, arvioida vaikutuksia ja ohjata keskustelua mielekkäällä tavalla.

4.2.1 SELKEÄT TAVOITTEET VAI EI?

KYLLÄ, koska: Selkeä asialista ja tavoitteet ovat tärkeitä, kun fasilitoidaan keskustelua monimuotoisuudesta, oikeudenmukaisuudesta ja osallisuudesta, koska se auttaa varmistamaan, että keskustelu on kohdennettua ja tuottavaa.

Selkeästi asialistalle listatut tavoitteet tarjoavat rakenteen keskustelulle ja auttavat varmistamaan, että kaikki olennaiset aiheet katetaan. Se auttaa myös osallistujia ymmärtämään, mitä keskustelulta voi odottaa, ja olemaan valmiita osallistumaan.

Keskustelun tarkat tavoitteet voivat myös auttaa keskittymään keskusteluun ja mittaamaan keskustelun onnistumista. Jos tavoitteena on esimerkiksi lisätä ymmärrystä tietystä asiasta, voit mitata edistymistä kysymällä osallistujilta heidän ymmärrystään ennen keskustelua ja sen jälkeen.

Selkeät tavoitteet voivat myös auttaa asettamaan odotuksia keskustelun lopputulokselle ja määrittämään seuraavat vaiheet. Tämä voi olla tärkeää jatkotoimien, kuten lisäresurssien tai tuen tarjoamisen, tai tulevien keskustelujen suunnittelun kannalta.

Lisäksi selkeä asialista ja tavoitteet voivat auttaa luomaan tarkoituksen tunteen ja auttaa viestimään osallistujille keskustelun tärkeydestä ja heidän aktiivisen sitoutumisensa tarpeesta.

Kaiken kaikkiaan selkeät tavoitteet voivat auttaa tekemään keskustelusta hedelmällisempää, tehokkaampaa ja vaikuttavampaa. Se auttaa fasilitoijaa pysymään keskustelussa kartalla, mittaamaan vaikutusta ja auttamaan osallistujia ymmärtämään keskustelun tarkoitus ja lopputulos.

MUTTA luovia menetelmiä voidaan käyttää joustavammin, kun tavoitteita ei aseteta etukäteen, vaan tavoitteet määritetään luovan prosessin kautta. Tämä lähestymistapa perustuu ajatukseen, että luova prosessi itsessään voi olla tapa tutkia erilaisia näkökulmia, tunnistaa ongelmia ja tuottaa ideoita ja ratkaisuja.

Tässä lähestymistavassa ohjaaja käyttää luovia menetelmiä, kuten aivorihtä, kuvataidetta, tarinankerrontaa, teatteria jne. luoda avoin ja turvallinen ympäristö, jossa osallistujia kannustetaan ilmaisemaan itseään ja jakamaan näkökulmiaan vapaasti. Fasilitoijan tehtävä on kuunnella osallistujia ja tarkkailla luovaa prosessia tunnistaakseen esiin nousevat asiat, huolenaiheet ja tarpeet. Fasilitoija voi sen jälkeen käyttää näitä tietoja keskustelun tavoitteiden luomiseen.

Tämä lähestymistapa voi olla erityisen hyödyllinen arkaluontoisia aiheita koskevissa keskusteluissa tai ryhmissä, joissa voi olla luottamuksen tai avoimuuden puutetta. Se voi olla hyödyllinen myös keskusteluissa, joiden on tarkoitus olla luonteeltaan tutkivia tai generatiivisia.

On tärkeää huomata, että tämä lähestymistapa vaatii taitavan fasilitoijan, jolla on kokemusta luovien menetelmien käytöstä ja joka pystyy kuuntelemaan ja tarkkailemaan luovaa prosessia tavoitteiden tunnistamiseksi. Se vaatii myös ennakkoluulotonta asennetta osallistujilta, jotka ovat halukkaita tutkimaan, ilmaisemaan itseään ja olemaan avoimia muutokselle.

Yhteenvetona voidaan todeta, että luovia menetelmiä voidaan käyttää tavoitteiden määrittämiseen, sen sijaan, että ne asetettaisiin etukäteen. Tämä tapahtuu luomalla avoin ja turvallinen ympäristö, jossa osallistujia kannustetaan ilmaisemaan itseään ja jakamaan näkökulmiaan vapaasti. Luovan prosessin kautta fasilitoija voi tunnistaa esiin nousevat asiat, huolenaiheet ja tarpeet ja käyttää näitä tietoja keskustelun tavoitteiden luomiseen.

5. MITEN REAGOIDA EPÄDEMOKRAATTISTEN ARVOJEN ILMAISEMISEEN?

Reagointi nuoriin, jotka ovat eri mieltä joistakin arvoista, kuten sukupuolten tasa-arvosta, voi olla haastavaa, mutta on tärkeää muistaa, että jokaisella on oikeus omiin mielipiteisiinsä ja uskomuksiinsa. On kuitenkin myös tärkeää käsitellä kaikkia väärinkäsityksiä tai ennakkoluuloja, joita saattaa esiintyä heidän ajattelussaan.

Tässä on muutamia strategioita, jotka voivat olla hyödyllisiä:

1. **Vahvista heidän tunteensa:** Tunnusta, että jokaisella on oikeus omiin uskomuksiinsa ja että on okei olla eri mieltä.
2. **Kannusta heitä kuuntelemaan:** Kannusta heitä kuuntelemaan muiden näkökulmia, erityisesti niiden, joihin syrjintä tai epätasa-arvo saattaa vaikuttaa.
3. **Anna tietoa:** Tarjoa tosiasioihin perustuvaa tietoa ja resursseja, jotka voivat auttaa heitä sukupuolten tasa-arvoon liittyvissä kysymyksissä ja siitä, miten nämä asiat vaikuttavat eri ihmisryhmiin.
4. **Jaa henkilökohtaisia kokemuksiasi:** Jaa omia tai muiden kokemuksia auttaaksesi heitä ymmärtämään syrjinnän ja eriarvoisuuden vaikutuksia.
5. **Kannusta kriittistä ajattelua:** Kannusta heitä arvioimaan kriittisesti omia uskomuksiaan ja kyseenalaistamaan mahdolliset stereotyyppit tai väärinkäsitykset.
6. **Johda esimerkillä:** Mallinna osallistavaa ja kunnioittavaa käyttäytymistä vuorovaikutuksessa heidän ja muiden kanssa.
7. **Kannusta heitä toimimaan:** Kannusta heitä toimimaan sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja torjumaan syrjintää ja eriarvoisuutta, kun he näkevät sitä.

On tärkeää huomata, että muutos vie aikaa ja että tarvitaan useita keskusteluja, jotta luodaan ymmärrystä ja arvostusta erilaisia näkökulmia kohtaan. On myös tärkeää muistaa, että nämä keskustelut voivat olla vaikeita, mutta ne ovat välttämättömiä osallistavamman ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan luomiseksi.

On myös tärkeää muistaa, että jotkut ihmiset eivät halua muuttaa mieltään ja että fasilitoijan tai kenenkään tehtävä ei ole vakuuttaa heitä, vaan pikemminkin tarjota heille tietoa ja resursseja, joita he tarvitsevat omien päätöstensä tekemiseen.

6. MIKSI FASILITOIJANA ON TÄRKEÄÄ OLLA TIETOINEN OMISTA ARVOISTAAN?

Dialogin fasilitoijana on tärkeää olla tietoinen omista arvoistaan ja uskomuksistaan, sillä ne voivat vaikuttaa siihen, miten ohjaat ja tulkitset keskustelua. Tämä itsetuntemus voi auttaa varmistamaan, että keskustelu on oikeudenmukaista, puolueetonta ja osallistavaa.

Tietoisuus omista arvoistasi ja uskomuksistasi voi auttaa sinua:

1. Tunnista omat ennakkoluulosi: Tietoisuus omista arvoistasi ja uskomuksistasi voi auttaa sinua tunnistamaan, milloin omat ennakkoluulosi saattavat vaikuttaa keskusteluun, ja käsittelemään niitä rakentavalla tavalla.
2. Kannusta erilaisiin näkökulmiin: Kun olet tietoinen omista arvoistasi ja uskomuksistasi, voit olla avoimempi kuulemaan ja ottamaan huomioon erilaisia näkökulmia, vaikka ne eroaisivatkin omistasi.
3. Luo turvallinen tila: Olemalla tietoinen omista arvoistasi ja uskomuksistasi voit luoda turvallisen tilan, jossa kaikki osallistujat tuntevat olonsa mukavaksi jakamaan omia näkökulmiaan ja kokemuksiaan.
4. Edistä oikeudenmukaista ja puolueetonta keskustelua: Tietoisuus omista arvoistasi ja uskomuksistasi voi auttaa sinua helpottamaan oikeudenmukaista ja puolueetonta keskustelua, jossa kaikki näkökulmat otetaan tasapuolisesti huomioon.
5. Johda esimerkillä: Olemalla itsetietoinen voit johtaa esimerkillä, osoittamalla, että on mahdollista olla avoimella mielellä ja kuunnella erilaisia näkökulmia.
6. Ole herkkä muille: Kun olet tietoinen omista arvoistasi ja uskomuksistasi, voit olla herkempi muiden näkökulmille ja tavoille, joilla monimuotoisuuden, oikeudenmukaisuuden ja osallisuuden kysymykset voivat vaikuttaa heihin.
7. Ole avoin oppimaan: Kun olet tietoinen omista arvoistasi ja uskomuksistasi, voit olla avoin oppimaan muilta, kyseenalaistamaan omia oletuksiasi sekä kasvamaan ja kehittymään ihmisenä ja fasilitoijana.

On tärkeää muistaa, että tietoisuus omista arvoistasi ja uskomuksistasi ei tarkoita sitä, että sinun täytyy hylätä ne, vaan ennemminkin olla tietoinen niistä ja varmistaa, että ne eivät häiritse keskustelua, jotta voit luoda reilun, osallistavan ja puolueettoman vuoropuhelun.

7. DIVERSI-DATE OSANA OPETUSSUUNNITELMAA

7.1 KESKIASTEEN OPPILAITOKSET JA NUORISOJÄRJESTÖT

Tyypillisesti nuoret löytävät itsensä identiteetin kehitysvaiheesta, jossa he jossain määrin kokeilevat asemaansa itseään, muita ja ympäristöä kohtaan. Samalla he tarvitsevat jonkinlaista yhteyttä, rakennetta ja varmuutta. Tällä tavoin he tasapainoilevat toisaalta etsinnän ja toisaalta sitoutumisen välillä.

Nykypäivän nopeasti muuttuvassa, monimuotoistuvassa ja yksilöllistyvässä yhteiskunnassa tätä pyrkimystä yhteyteen itsensä ja muiden kanssa pidetään usein vaikeana tehtävänä. Nuoret kamppailevat kehittääkseen identiteettiään ja saadakseen äänensä kuuluviin turvallisesti, muita kunnioittaen ja eurooppalaisia arvoja kunnioittaen. Tämä on kuitenkin tärkeä kansalaistaito, jota käsitellään peruskoulun eri kursseilla.

Tällä työkalupakilla pyritään innostamaan opettajia (ja nuorisotyöntekijöitä jne.) helpottamaan nuorten välistä vuorovaikutusta turvallisella, kunnioittavalla ja luovalla tavalla. Siksi Diversi-Date edistää monialaisia tavoitteita, kuten kansalaisuutta, rakentavien ja kestävien ratkaisujen etsimistä konflikteihin, demokraattisia arvoja, kunnioittavaa toimintaa, erilaisuuden suvaitsemista jne.

7.2 KORKEAKOULUTUS

Diversi-Daten lisäarvo on se, että se on tarkoitettu nuorille ja se on nuorilta. Tämän hankkeen tapauksessa jälkimmäiset olivat humanististen tieteiden kandidaattiopiskelijoita. He toteuttivat Diversi-Date -projektin alusta loppuun Projektityö-kurssilla. Tämä tarkoittaa, että he suorittivat kirjallisuustutkimuksen maailmankuvasta, monimuotoisuudesta, osallisuudesta jne. He kokosivat työpajaohjelman tässä työkalupakissa kuvatujen menetelmien perusteella. Yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa he harjoittelivat ohjaajan roolia työpajojen vetäjinä. Siinä he saivat soveltaa ryhmädynamiikka- ja viestintätaitojaan. Heidän täytyi kirjoittaa step by step -opas ja ennakoida kaikki tarvittava materiaali työpajaan.

Diversi-Date -tapahtuman aikana he toivottivat oppilaat tervetulleiksi ja fasilitoivat työpajoja. Keskimäärin työpajassa oli neljä opiskelija-ohjaajaa ja 16-18 oppilasta.

Sen jälkeen he kirjoittavat raportin Diversi-Date -tapahtumasta yhdessä arvioinnin kanssa (katso alla).

Diversi-Daten sisällyttäminen opetussuunnitelmaan on arvokkaampaa sekä opiskelijoille että kandidaattiohjelmalle, koska se edistää seuraavien asiaankuuluvien osaamisten/oppimistavoitteiden saavuttamista (katso arviointi):

- Oman maailmankuvan reflektointi
- Luova toiminta
- Muiden ohjaaminen ja valmentaminen
- Projektinhallinta
- Kohderyhmän haavoittuvuuden huomioiminen

Rakentava toiminta ryhmädynamiikan yhteydessä

8. DIVERSI-DATEN ARVIOINTI

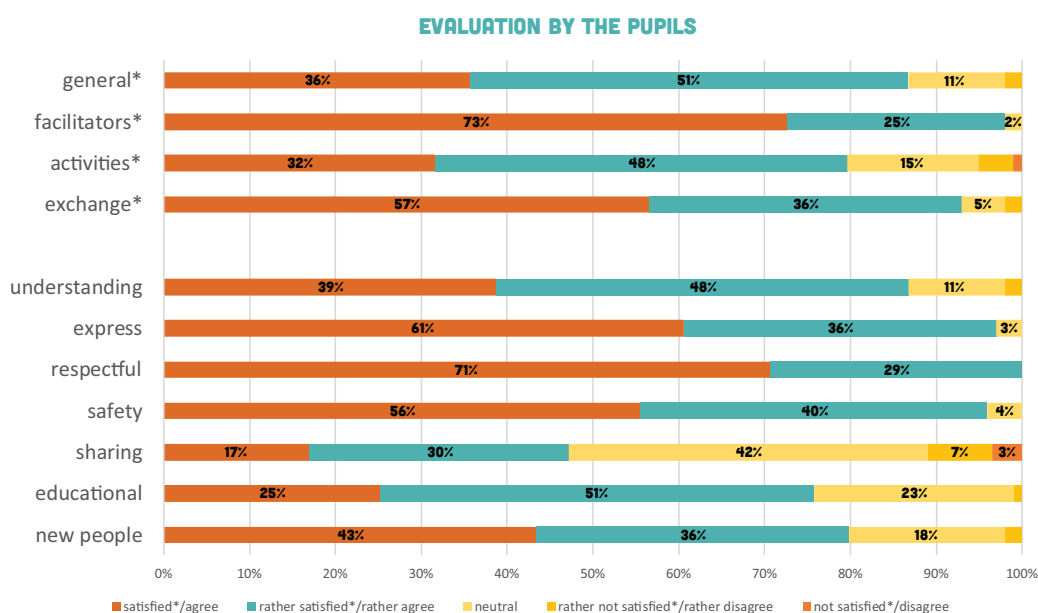
Alla olevan arviointitutkimuksen tulokset koskevat kaikkia Belgiassa järjestetyn Diversi-Date -tapahtuman kohderyhmiä (oppilaita, opiskelijoita ja opettajia). Tämän Diversi-Date -tapahtuman ohjaajat ohjasivat työpajat yhdessä toisen vuoden sosionomi-opiskelijoiden kanssa (Odisee-ammattikorkeakoulun humanististen tieteiden laitos, Belgia). He valmistelivat, järjestivät ja fasitoivat tämän työkalupakin sisältöön perustuvia työpajoja osana projektityö-kurssiaan.

Kuten alla todetaan, voimme yleisesti todeta, että Diversi-Date saavutti tavoitteensa kolmen kohderyhmän osalta: oppilaat, opiskelijat ja opettajat.

8.1 OPPILAAT

Yhteensä 98 oppilasta 116:sta täytti arviointilomakkeen päivän päätteeksi. Oppilaita oli viidestä koulusta Brysselissä; Lucerna College (Anderlecht), KA (Jette), Emmanuel Hiel (Schaarbeek) ja Flanderissa Benedictus Poort (Gent) ja TechniGo! (Aalst). 90 % oppilasta oli 17–19-vuotiaita ja 75 % tyttöjä ja 24 % poikia. Alla oleva kaavio kuvaa oppilaiden tekemää arviointia.

Yleinen tyytyväisyys oli korkea. 87 % oli tyytyväisiä Diversi-Date -päivään yleisesti, 98 % fasilitaattoreiden kanssa, 80% toimintaan, 93% oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen. 87 % oli samaa mieltä tai lähes samaa mieltä väitteestä, jonka mukaan heillä oli parempi käsitys oppilaiden moninaisuudesta, 97 % siitä, että he voivat ilmaista mielipiteensä, 100 % kunnioittavasti, 96 % turvallisuudesta, 76 % tapahtuman koulutuksellisesta arvosta ja 79 % siitä, että he tutustuivat uusiin ihmisiin. 47 % oli samaa mieltä siitä, että he uskalsivat jakaa asioita, joita he eivät muuten olisi jakaneet tuntemattomien kanssa

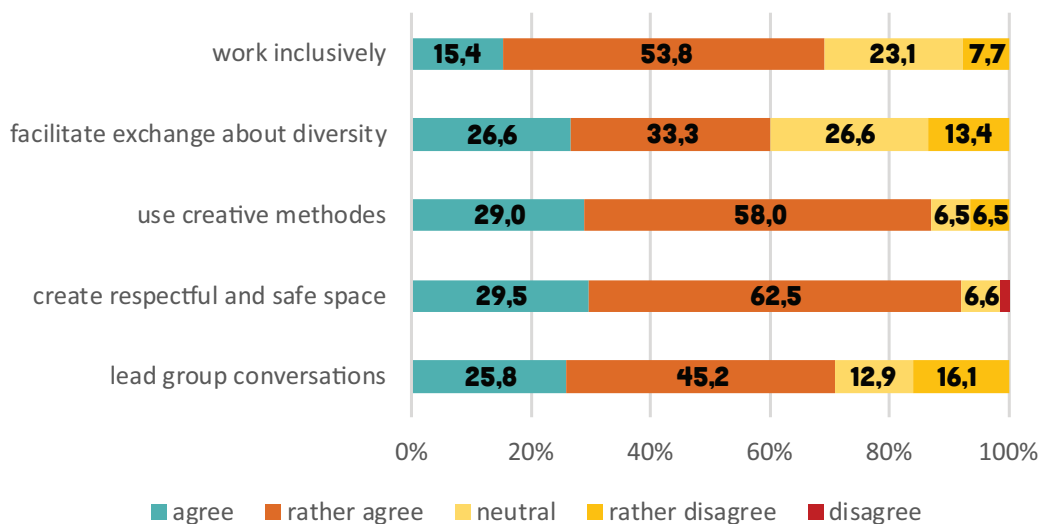

8.2 OPISKELIJAT

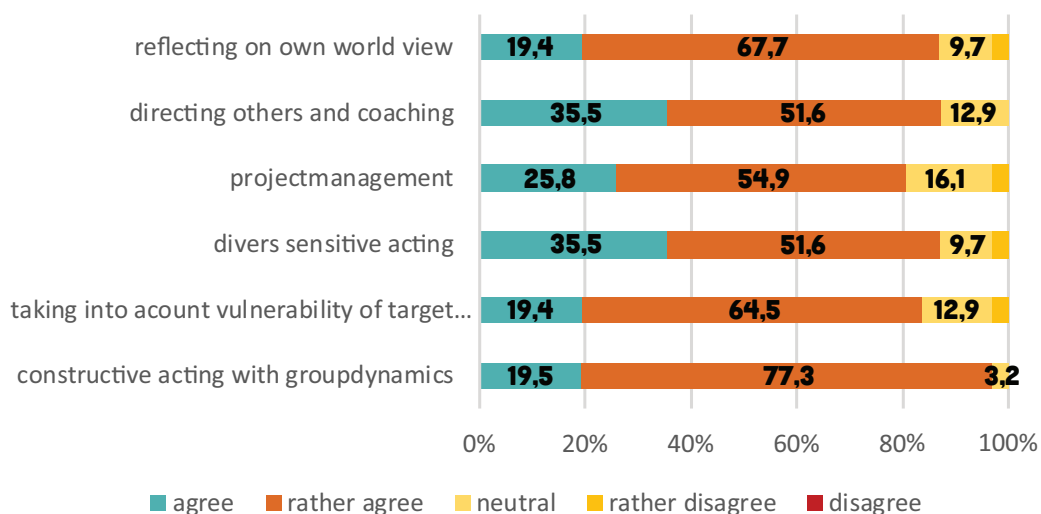
38 korkeakouluopiskelijaa valmisteli koko lukuvuoden ajan Diversi-Date -tapahtumaa ja fasilitoi työpajoja. Heistä 32 täytti arviointilomakkeen. Alla olevassa taulukossa on esitetty tulokset siitä, kuinka paljon Diversi-date päivä ylsi opiskelijoiden tavoitteeseen. Vähintään puolet opiskelijoista oli samaa mieltä tai lähes samaa mieltä seuraavista väittämistä. Projektinaikana he oppivat miten työskennellä osallistavasti, helpottaa monimuotoisuutta koskevaa vuorovaikutusta, hyödyntää luovia menetelmiä, luoda kunnioittava ja turvallinen tila sekä johtaa ryhmäkeskusteluja.

Lisäksi vähintään 80 % opiskelijoista oli samaa mieltä siitä, että he saavuttavat kandidaattiohjelman osoittamat oppimistavoitteet/taidot.

STUDENTS LEARNED HOW TO...

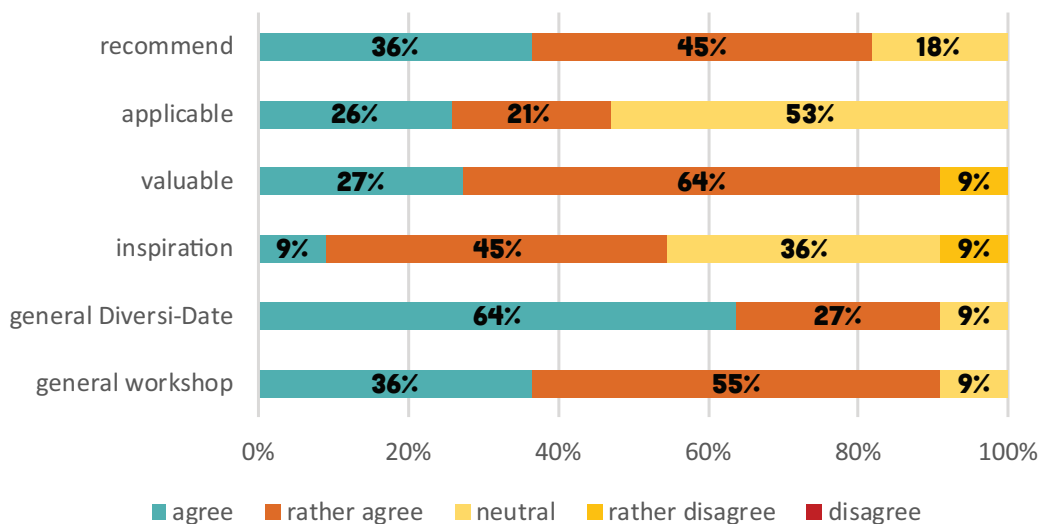
LEARNING GOALS OF THE BACHELOR STUDENTS

8.3 PETTAJAT

Korkeakouluopiskelijoiden fasilitoimaan opettajien työpajaan osallistui 11 opettajaa viidestä eri koulusta. 81 % suosittelisi Diversi-Date työpajaa kollegoilleen. 47 % ajatteli, että työpajan sisältö oli sovellettavissa heidän ammatilliseen ympäristöönsä ja 91 % piti kokemusta arvokkaana. 54 % innostui menetelmistä. 91 % oli yleisesti ottaen tyytyväisiä Diversi-Date -tapahtumaan ja työpajaan, johon he osallistuivat.

EVALUATION OF THE TEACHERS

OSA II
THE TOOLBOX
METHODS

1.	JOHDANTO	22
1.1	DIVERSI-DATEN TARKOITUS	22
1.2	OHJEET FASILITOIJILLE	23
1.3	TURVALLISEMMAN TILAN LUOMINEN	24
1.4	TYÖKALUPAKIN ERI MENETELMÄT	26
2.	KOHDERYHMÄ: NUORET	28
2.1	ESITTÄYTYMINEN RYHMÄLLE	28
2.2	OPIimme TUNTEMAAN TOISEMME PARIN KANSSA	35
2.3	LÖYDÄ ITSESI JA LUO YHTEYS	41
2.4	VUOROVAIKUTUS MUIDEN JA YMPÄRISTÖN KANSSA	48
2.5	VUOROVAIKUTUSTAMPROVISOIMALLA JA NÄYTTELEMÄLLÄ	55
2.6	PÄIVÄN PÄÄTÖS	61
3.	TYÖPAJA OPETTAJILLE, NUORISOTYÖNTEKIJÖILLE,...	63
3.1	ESITTELY JA KÄYNNISTYS	63
3.2	YHTEISET PERUSTEET	64
3.3	BARNGA	66
3.4	TILANNE- JA ROOLIPELI	68
4.	LIITTEET - MATERIAALIT	71
4.1	ESITTELYPUHE	71
4.2	TURVALLISEMMAN TILAN SÄÄNNÖT -JULISTE	72
4.3	IDENTITEETTIKEITTO	73
4.4	BARNGA - 5 ERILAISTA PELISÄÄNTÖÄ	75
5.	KOLOFONI	80

1. JOHDANTO

1.1 DIVERSI-DATEN TARKOITUS

Kuvattujen menetelmien päätavoitteena on helpottaa vuorovaikutusta sellaisten nuorten välillä, jotka eivät tunne toisiaan (ainakaan hyvin) rennolla ja luovalla tavalla kontekstualisoidussa, turvallisessa ja kunnioittavassa ympäristössä luovien menetelmien avulla. Tällä tavoin haluamme, että ihmiset, joilla on erilaisia taitoja ja kulttuurisia, etnisiä, sosioekonomisia, koulutuksellisia, uskonnollisia ym. taustoja sekä kiinnostuksen kohteita ja mielipiteitä, pääsevät vaihtamaan kokemuksiaan toisiaan kunnioittaen. Toivomme heidän huomaavan, että ihmisten välillä on monia eroja ja se kaikki on juuri hyvin. Mutta toivomme heidän huomaavan myös sen, että meitä ihmisiä yhdistää moni asia, kuten tarve tulla kunnioitetuksi, kokea turvallisuuden tunnetta ja tulla hyväksytyksi sellaisina kuin olemme, ja ne sitovat meitä kaikkia.

Vaikka voisikin olla joskus tarpeen, Diversi-Daten tavoitteena ei ole esitellä arkaluonteisia aiheita tai herättää keskustelua niistä. Tavoitteena ei ole järjestää keskusteluja, joiden tarkoituksena on vakuuttaa muut tai puolustaa tiettyjä ideologioita. Työkalupakia ei myöskään ole suunniteltu kurssiksi, jonka käytyään sinusta tulisi ammattimainen fasilitoija, joka olisi erikoistunut monimuotoisuuteen liittyvään arkaluonteiseen keskusteluun. Sen sijaan se tarjoaa menetelmiä, jotka soveltuvat ohjaajille, joilla on vain vähän tai kohtalaisesti kokemusta luovien menetelmien käytöstä.

Työkalupakissa on valikoima menetelmiä, jotka on suunniteltu erityisesti fasilitaattoreille, joilla on vain vähän tai kohtalaisesti kokemusta vuorovaikutuksen ohjaamisesta luovien menetelmien avulla. Esimerkiksi opettajille, nuorisotyöntekijöille ja opiskelijoille. Tarkoituksena on tarjota helposti saatavilla olevia ja käyttäjäystävällisiä menetelmiä, joiden avulla ohjaajat voivat saada nuoret tehokkaasti mukaan mielekkääseen ja luovaan yhteistyöhön. Työkalupakkia hyödyntämällä fasilitoijat voivat saada itseluottamusta ja parantaa taitojaan vuorovaikutuksen ohjaamisessa sekä kunnioittavan ja osallistavan ympäristön luomisessa erilaisille nuorten ryhmille.

1.2 OHJEET FASILITOIJILLE

1.2.1 VALMISTELU

- Määritä seuraavat asiat
 - Mikä on Diversi-Date -tapahtumasi tavoite
 - Mukanaolevien fasilitaattoreiden toimivaltuudet
 - Kuka on kohderyhmäsi
 - Mikä on tapahtuman kesto (suositeltava puoli päivää)?
- Etsi alla olevista menetelmistä ja valitse sellaiset ottaen huomioon yllä olevat kohdat.
- Tarjoa kaikki tarvittavat materiaalit, jotka on kuvattu kunkin menetelmän kohdalla ja/tai liitteissä.
- Kokeilkaa harjoitteita muiden ohjaajien kanssa ja antakaa palautetta toisillenne (katso ohjeet kohdasta 'turvallisempi tila').
- Varaa tarvittavat huoneet ja valmistele huoneen kokoonpano.
- Varaa tarvittaessa juomaa, välipalaa, hedelmiä ym. osallistujille.
- Jos mahdollista, yritä muodostaa osallistujaryhmät siten, että kaikki eivät tunne toisiaan. Tämä voi olla jännittävää osallistujille, mutta se luo myös mielenkiintoista dynamiikkaa.

1.2.2 ENNEN KUIN ALOITAT...

Ennen varsinaisen työpajan aloittamista voi olla mukavaa, että taustalla soi musiikkia, joka rikkoor hiljaisuuden opiskelijoiden saapumista odotellessa. Alussa voi olla myös pientä välipalaa, teetä tai jotain muuta yhteistä jaettavaa, jos siihen on mahdollisuus. Tällaiset yksinkertaiset ja tervetulleeksi toivottavat eleet tarjoavat "tekosyyin" osallistujille puhua toisilleen. On mukavaa esitellä itsensä jokaiselle osallistujalle henkilökohtaisesti työpajan tässä vaiheessa.

Tärkein on fasilitoijan (avustajien) rooli. Fasilitoija(t) toivottaa kaikki ryhmän jäsenet tervetulleiksi ja murtaa jään. Työpajaan saapuminen voi olla hyvin jännittävää, joten opettaja rakentaa sillan opiskelijoiden välille ja tekee läsnäolollaan osallistujille heidän olon turvallisiksi avautua. Myös opettaja on osa ryhmää, joten on tärkeää, että ohjaajakin osallistuu harjoituksiin ja on aidosti oma itsensä. Fasilitoija(t) on vastuussa turvallisen tilan luomisesta.

1.3 **TURVALLISEMMAN TILAN LUOMINEN**

Turvallisempi tila on kannustava, turvainen ympäristö, jossa kaikki osallistujat voivat tuntea olonsa mukavaksi ilmaista itseään ja jakaa kokemuksiaan ilman pelkoa syrjinnästä tai kiusaamisesta. Käytämme sanaa turvallisempi tunnustaaksemme, että turvallisuus on suhteellista: kaikki eivät tunne oloaan turvallisiksi samoissa olosuhteissa. Tunnustamalla jokaisen huoneessa olevan henkilön kokemukset toivomme luovamme mahdollisimman turvallisen ympäristön.

Miksi tarvitsemme suuntaviivoja? Ihannemaailmassa kaikki tilat olisivat turvallisempia tiloja, ja kaikki ihmiset ottaisivat toiset huomioon ja suojelisivat toistensa turvallisuuden tunnetta. Mutta parhaista aikomuksista huolimatta olemme joskus joko tietämättömiä tietyistä asioista tai meillä on ajattelemattomia hetkiä. Selkeät ohjeet kannustavat tietoisuuteen näistä mahdollisuuksista. Vaikka lipsahduksia voi tapahtua, ne pitävät meidät samalla sivulla.

1.3.1 **KUINKA LUODA TURVALLISEMPI TILA?**

1.3.1.1 **FASILITOIJAN ASEENTEET**

- Ole aito; ole oma itsesi; älä näyttele; ole rehellinen ja avoin
 - Uskalla olla haavoittuvainen/jaa omia kokemuksiasi (tunne rajasi ja rajoituksesi)
 - Uskalla kysyä apua tai ohjata tarvittaessa esimerkiksi jollekin nettisivuille/toiselle kollegalle silloin, kun sinulla ei ole tietoa
- Ole läsnä
- Älä tuomitse äläkä vertaile
- Luota itseesi/osallistujiin/prosessiin/omaan osaamiseesi/ole varma ammatistasi (tiedät alasi)
- Ole tietoinen itsestäsi (draama/triggerit/itsesi osallistujana eikä vain johtajana)
- Ole utelias mutta älä liikaa (kuuntele/kysy kysymyksiä/ole avoin/tee yhteenveto/nimeä näkemäsi)
- Toimi itse kuten opetat
- Työskentele yhdessä kollegasi kanssa (olkaa läsnä toisillenne), tee yhteistyötä, ole tietoinen asemastasi huoneessa
- Ei ole tosiasioita, on vain tunteita. Puhu sydämestä
- Aloita yllätyksellä
- Ota pieniä askelia ja tunnista oppilaan jokainen askel

- Opettele ottamaan mukavasti epämukavassa tilanteessa
- Etsi yhteistä maaperää
- Jokaisessa kieltäytymisessä "Ei" on myös "kyllä" - jos joku sanoo jollekin "ei", mihin hän sanoo "kyllä"?
- Kun olemme jotain vastaan, olemme myös jonkin puolesta

1.3.2 OHJEITA OSALLISTUJILLE

Hyväksy nämä ohjeet sellaisenaan tai mukauta ne ryhmäsi tarpeisiin. Voit vapaasti kysyä osallistujilta, haluavatko he lisätä jotain tähän luetteloon. Tai voit tehdä luettelon heidän kanssaan.

1. Kunnioita muiden fyysisiä ja emotionaalisia rajoja.
2. Kunnioita muiden identiteettiä ja taustoja, mukaan lukien millä pronomineilla tai nimillä puhutellaan.
3. Älä oletta tai tuomitse kenenkään sukupuoli-identiteettiä, seksuaalista mieltymystä, perhetilannetta, terveydentilaa, taloudellista asemaa, uskontoa, taustaa, uskomuksia, mielipiteitä jne.
4. Kunnioita muiden oikeutta yksityisyyteen sekä tämän vuoropuhelun aikana että sen jälkeen. Älä painosta ketään vastaamaan kysymyksiin, joihin he eivät halua vastata, äläkä jaa kenenkään henkilökohtaisia tarinoita tämän vuoropuhelun ulkopuolella.
5. Ole tietoinen siitä, että teoillasi ja sanoillasi voi olla tahattomia vaikutuksia muihin ihmisiin ja että heidän tunteensa ovat aitoja aikomuksistasi riippumatta.
6. Vältä korottamasta ääntäsi, keskeyttämästä tai puhumasta kenenkään muun päälle. Ole tietoinen siitä, kuinka paljon osallistut - varmista, että kaikki saavat mahdollisuuden puhua.
7. Oleta positiivinen tarkoitus. Jos joku tekee tai sanoo jotain, joka ylittää rajan, kerro siitä hänelle lempeästi, mutta älä oletta hänen tarkoittaneen sillä pahaa.
8. Muista, että me kaikki olemme oppimassa.
9. Pidä huolta omasta turvallisuudestasi. Jos sinun täytyy poistua, voit tehdä niin. Jos tunnet olosi turvattomaksi, kerro siitä fasilitoijalle.
10. Jos havaitset loukkaavaa tai sopimatonta käytöstä, kerro siitä ohjaajalle.

1.4 **TYÖKALUPAKIN ERI MENETELMÄT**

Eri menetelmät on ryhmitelty 6 tyyppiseen työpajaan, joilla on erilaiset tavoitteet. Nämä ovat:

1. Esittäytyminen ryhmälle
2. Opimme tuntemaan toisemme parin kanssa
3. Löydä itsesi
4. Vuorovaikutus muiden ja ympäristön kanssa
5. Vuorovaikutusta improvisoimalla ja näyttelemällä
6. Lopetus

Voit yhdistää oman työpajan alla kuvattujen menetelmien perusteella.

1.4.1 **MENETELMIEN LUOKITUKSET**

Vaikka kaikki menetelmät on valittu siten, että niitä voivat soveltaa fasilitoijat, joilla ei ole lainkaan tai kohtalaisesti kokemusta ryhmädynamiikasta, jotkut menetelmät ovat haastavampia kuin toiset.

1.4.1.1 **FASILITOIJA**

Fasilitoijan roolin osalta voidaan käyttää tähtiä käyttävää arviointijärjestelmää osoittamaan kunkin ohjeen tai toiminnan edellyttämän valmistelun ja ohjauksen taso. Tässä on erittely tähtiluokituksista:

- ★☆☆ Tämä luokitus viittaa siihen, että tehtävään tarvitaan vain hyvin vähän valmistelua, ja fasilitoijalta vaaditaan vain vähän ohjausta. Aktiviteetin ohjeet ovat suhteellisen yksinkertaisia, ja osallistujat voivat osallistua toimintaan ilman suoraa fasilitoijan osallistumista.
- ★★☆☆ Kahden tähden luokitus tarkoittaa, että aktiviteetin ohjeet ovat hieman monimutkaisemmat ja vaativat ohjaajalta valmisteluja ja osallistumista ryhmän ohjaamisessa. Fasilitoija saattaa joutua antamaan lisätietoa tai tukea harjoituksen aikana varmistaakseen osallistujien ymmärrys ja sitoutuminen tehtävään.
- ★★★☆☆ Kun aktiviteetti saa kolmen tähden arvosanan, se osoittaa, että ohjeet ovat monimutkaisemmat ja saattavat vaatia ohjaajalta merkittävää valmistelua ja osallistumista ryhmän ohjaamisessa. Fasilitoijan osallistuminen on välttämätöntä koko toiminnan ajan, jotta osallistujat ymmärtävät ohjeet, pysyvät raiteilla ja pystyvät käsittelemään mahdollisia haasteita.

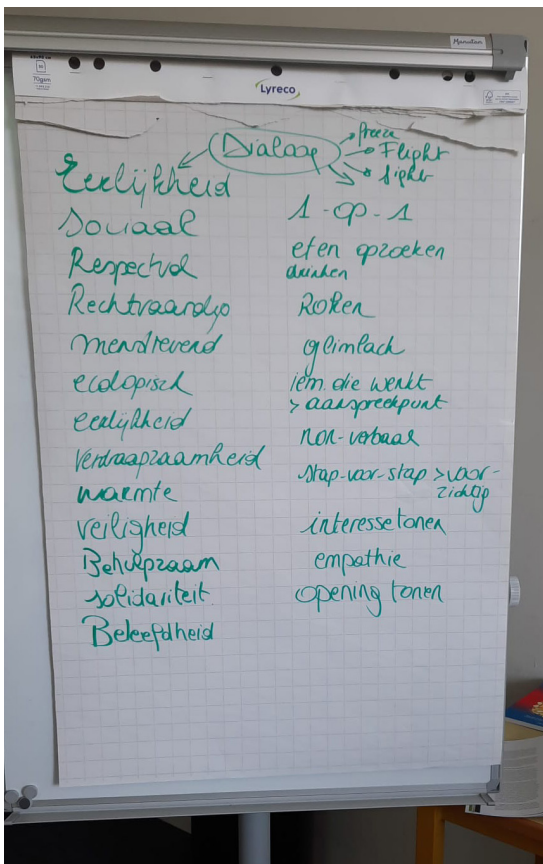
Käyttämällä tätä tähtiluokitusjärjestelmää ohjaajat voivat mitata kunkin aktiviteetin vaatiman monimutkaisuuden ja valmistelun tason ja kohdistaa aikansa ja resurssinsa vastaavasti.

1.4.1.2 OSANOTTAJA

Kun otetaan huomioon osallistujien osallistumisen taso ja ryhmässä jaetun tiedon arkaluonteisuus, voidaan hyödyntää tähtiluokitusjärjestelmää. Tässä on erittely tähtiluokituksista suhteessa osallistujiin:

- ☆☆☆ Tämä luokitus viittaa siihen, että osallistujilla on minimaalinen altistuminen ryhmässä. Heidän osallistumisensa voi olla rajoitettua, eikä heidän tarvitse välttämättä jakaa arkaluonteisia tai henkilökohtaisia tietoja. Vuorovaikutuksen ja yhteisen tekemisen taso ryhmän sisällä on suhteellisen alhainen.
- ☆☆☆ Kahden tähden luokitus osoittaa, että osallistujilta odotetaan jonkinasteista aktiivista sitoutumista ryhmässä. Heitä voidaan vaatia nousemaan ylös tai ottamaan aktiivisempi rooli tietyissä toiminnoissa. Jaetut tiedot ovat kuitenkin edelleen arkaluonteisia, eikä osallistujien tarvitse paljastaa syvästi henkilökohtaisia tai monimutkaisia yksityiskohtia.
- ☆☆☆ Kun aktiviteetti saa kolmen tähden arvosanan, se tarkoittaa, että osallistujien odotetaan osallistuvan avoimeen vuorovaikutukseen ryhmän sisällä. Tehtäviin voi kuulua monimutkaisempien tai arkaluonteisempien tietojen jakamista. Osallistujia voidaan vaatia syvempiin keskusteluihin, ilmaisemaan henkilökohtaisia näkökulmia tai osallistumaan toimintoihin, jotka voivat vaatia suurempaa luottamusta olla haavoittuva.

Käyttämällä tätä tähtiluokitusjärjestelmää fasilitoijat voivat antaa yleiskuvan osallistujien odotetusta osallistumisesta ja jaettujen tietojen arkaluonteisuudesta. Se auttaa varmistamaan, että aktiviteetit suunnitellaan asianmukaisesti vastaamaan osallistujien mukavuustasoa ja valmiutta.

2. KOHDERYHMÄ: NUORET

2.1 ESITTÄYTYMINEN RYHMÄLLE

2.1.1 1.1.1. NIMIPELI

Tarkoitus:

Tässä harjoituksessa osallistujat pääsevät liikkumaan leikkien tavoilla, jotka helpottavat ryhmäläisten tutustumista toisiinsa, harjoittavat kuuntelutaitoja ja parantavat yhteistyötä ryhmäläisten välillä. Nämä harjoitukset luovat osallistujille mahdollisuuksia tutustua henkilökohtaisella tasolla. Joitakin tämän harjoituksen näkökohtia ovat:

- Osallistujat osallistuvat helppoihin ja nopeisiin peleihin, joissa liikutaan tilassa. Nämä pelit toimivat lämmittelevänä vuorovaikutuksena ja tarjoavat osallistujille alustan tutustua toisiinsa.

- Esittelyt: Osallistujilla on mahdollisuus puhua ryhmän edessä ensimmäistä kertaa, jolloin he voivat jakaa nimensä ja joitain perustietoja itsestään. Tämä auttaa oppimaan toistensa nimet ja toimimaan keskustelun aloittajana.

- Kannustavan ympäristön luominen: Toiminta keskittyy virheiden sietokyvyn kehittämiseen, naurun kannustamiseen ja liiallisen ajattelun vähentämiseen. Osallistujia kannustetaan reagoimaan ja puhumaan spontaanisti, mikä edistää rentoa ja jokaista tukevaa ilmapiiriä.

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 6 - 10

TARVITTAVA AIKA: 10-15 MINUUTTIA

MATERIAALIT: PIENI PALLO (ESIM. TENNISPALLO)

VALMISTELU: RYHMÄ SEISOO RINGISSÄ

OHJEET

1. kierros – Pallo – oman nimen sanominen

- Koko ryhmä seisoo ringissä.
- Pieni pallo heitetään ringissä.
- Osallistujat heittävät palloa toisilleen sanoen samalla oman nimensä.

2. kierros – Pallo – sano muiden nimi

- Tehdään siitä hieman “vaikeampaa”. Nyt osallistuja joutuu sanomaan sen henkilön nimen, jolle hän heittää pallon.

Muunnelma 1 – Juoksu

- Osallistujat seisovat edelleen ringissä. Nyt ei ole palloa. Yksi henkilö aloittaa sanomalla toisen nimen ja lähtee kävelemään tuota henkilöä kohti. Ennen kuin hän saapuu toisen kohdalle, toisen henkilön on sanottava jonkun muun ringissä olijan nimi ja hän alkaa kävellä kyseistä henkilöä kohti jne.
- Jos tämä menee hyvin, voit nopeuttaa sitä! Näet, että se ei ole niin helppoa kuin miltä se kuulostaa, mutta ennen kaikkea, se on hauskaa!
- Harjoitteeseen voidaan myös ottaa mukaan pallo, joka kiertää ringissä samaan aikaan, kun joku kävelee kohti jotakuta toista jne.

Variaatio 2 – Katsekontakti

- Ryhmä seisoo ringissä. Yksi alkaa lähettää viestiä kenelle tahansa taputtamalla käsiään, katsomalla henkilöä silmiin ja sanomalla hänen nimensä.

3. kierros – Yhdistetään pallo, juoksu tai katsekontakti

- Yritetään yhdistää 2 muunnelmaa
- Esimerkiksi kun pallo liikkuu ympyrän ympäri, joku kävelee yhtä aikaa jotakuta toista kohti.

VINKKEJÄ

- Mokia tehdään ja se on hienoa! Se on tärkeä osa peliä, sillä sen avulla osallistujat voivat harjoitella selviytymään mokista.
- Fasilitoijana tue kunnioittavaa vuorovaikutusta ja kannusta virheitä tekeviä osallistujia jatkamaan.

2.1.2 NOUSE YLÖS, JOS

TARKOITUS:

Osallistujat alkavat:

- ilmaisemaan itseään paljastamalla ominaisuuksiaan
- tuntemaan toisiaan
- löytämään yhteisen sävelen
- tulemaan uteliaammiksi toisiaan kohtaan

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 6+

TARVITTAVA AIKA: 5 MIN

VALMISTELU: OSALLISTUJAT ISTUVAT RINGISSÄ TUOLILLA.

OHJEET

- Yksi osallistuja nousee seisomaan ja sanoo: "Nouse ylös, jos [luonteenpiirre, tapa, lahjakkuus, harrastus, mielipide, ...]"
- Kaikkien osallistujien, jotka tunnistavat itsensä tai joilla on sama ominaisuus, on noustava seisomaan.
- Toinen opiskelija nousee seisomaan ja sanoo: "Nouse ylös, jos [ominaisuus, tapa, lahjakkuus, harrastus, mielipide, ...]"
- Ja niin edelleen...

Variaatio

- Kaikki osallistujat istuvat piirissä tuolilla paitsi yksi, joka seisoo ringin keskellä.
- Keskellä oleva osallistuja sanoo: "Nouse ylös, jos [lausunto]"
- Kaikkien osallistujien, jotka tunnistavat itsensä tai joilla on sama ominaisuus, on noustava seisomaan ja istuttava toisen osallistujan tuolilla, joka myös nousi seisomaan.
- Osallistuja, joka ei pystynyt istumaan, seisoo seuraavaksi piirissä ja sanoo "nouse ylös, jos [lausunto]"

VINKKEJÄ

- Kannusta osallistujia uteliaaseen asenteeseen ja esittämään lisäkysymyksiä.

Esimerkkejä väittämistä:

- Laulat suihkussa
- Sinulla on ensiapututkinto
- Tiedät kuinka korjata pyörän renkaan
- Olet joskus tehnyt linnunpöntön
- Olet joskus kirjoittanut rakkauskirjeen
- Tykkäät leipoa kakkua
- Olet joskus puhunut yleisön edessä
- Tanssit olohuoneessasi
- Olet joskus osallistunut mielenosoitukseen
- Olet joskus antanut poliittisen lausunnon sosiaalisessa mediassa
- Käytit t-paitaa, jossa oli iskulause
- Olet hyvä sanomaan ei
- Omistat yli 7 paria kenkiä
- Tykkäät keksiä tarinoita
- Olet rakastunut johonkuhun

2.1.3 1.1.3. TOTTA VAI TARUA

Tarkoitus

- Tutustua muihin osallistujiin
- Uskalla esittää kysymyksiä ja jakaa jotain henkilökohtaista
- Osallistujat esittelevät itsensä ryhmälle salaperäisellä tavalla.
- Aloita puhuminen ennen ryhmää
- Yllätä ryhmä
- Herätä kiinnostus toisia kohtaan

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 4–15

TARVITTAVA AIKA: 15 MIN 4 HENGELLE, 2 MIN YLIMÄÄRÄISTÄ PER LISÄOSALLISTUJA

MATERIAALIT: EI LAINKAAN

VALMISTELU: RYHMÄ ON PIIRISSÄ

OHJEET

- Pyydä osallistujia kertomaan itsestään 3 asiaa, joista yksi on keksitty.
- Anna 5 minuuttia aikaa pohtia sitä.
- Ryhmän on arvattava, mikä väittämistä on keksitty.

Muunnelma kaksi väärää väittämää ja yksi tosi.

VINKKEJÄ

- Pidä utelias asenne ohjaajana ja kysy lisäkysymyksiä.
- Pyydä ryhmää tekemään samoin.
- Osallistu peliin ja kerro jotain itsestäsi!

2.1.4 JOS TODELLA TUNTISIT MINUT,...

TARKOITUS

- Tutustua muihin osallistujiin
- Rohkaista esittämään kysymyksiä ja jakamaan jotain itsestä
- Osallistujat esittelevät itsensä ryhmälle salaperäisellä tavalla
- Aloita puhuminen ennen ryhmää
- Yllätä ryhmä
- Herätä kiinnostusta toisia kohtaan

FASILITOIJAN TASO: ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO: ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 4-15

TARVITTAVA AIKA : 15 MIN 4 HENGELLE, 2 MINUUTTIA YLIMÄÄRÄISTÄ OSALLISTUJAA KOHDEN

MATERIAALIT: EI LAINKAAN

VALMISTELU: RYHMÄ ON PIIRISSÄ

OHJEET

Pyydä osallistujia kertomaan jotain mitä muut tietäisivät, jos he tuntisivat toisensa pidempään. Anna osallistujille 5 minuuttia aikaa miettiä mitä he haluavat jakaa.

Osallistujien tulisi aloittaa: "Jos todella tuntisit minut, tietäisit että... (esim. minulla on kaksi veljeä, pelaan tennistä...)"

Muiden pitäisi kysyä ainakin yksi tarkentava kysymys.

Variaatio

- Kaikki kävelevät satunnaisesti huoneessa
- Kun ohjaaja taputtaa käsiään, kaikki pysähtyvät paikalleen.
- Toisiaan lähinnä olevat osallistujat alkavat viestiä: "Jos todella tuntisit minut, tietäisit että..."
- Toinen esittää ainakin yhden lisäkysymyksen.
- Parin osapuolet vaihtavat rooleja.
- 2 minuutin kuluttua kaikki alkavat kävellä uudelleen.

VINKKEJÄ

- Pidä utelias asenne ohjaajana ja kysy lisäkysymyksiä.
- Pyydä ryhmää tekemään samoin.
- Kevyet teemat, matala kynnyks
- Osallistu peliin ja kerro jotain itsestäsi

2.2 **OPIMME TUNTEMAAN TOISEMME PARIN KANSSA**

2.2.1 **DILEMMOJA**

TARKOITUS

- Osallistujat tutustuvat toisiinsa syvemmällä tasolla erilaisten nopeiden harjoitusten avulla.
- Osallistujat luovat yhteyden toisiinsa etsimällä yhtäläisyyksiä.

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 10+

TARVITTAVA AIKA: 15 MINUUTTIA

Tässä esimerkkejä kysymyksistä:

KISSA/KOIRA

AVOIN/SULJETTU

MAKEA/HAPAN

JUOKSU/KÄVELY

HAPAN/SUOLAINEN

SUORA VIIVA/KAAREVA VIIVA

KASVIS/HEDELMÄ

SEURATA POLKUA/MENNÄ POLUN
ULKOPUOLELLA

NUORI/VANHA

KORKEA/MATALA

KAUPUNKI/MAASEUTU

VIISAUS/TERVEYS

KOTONA/MATKALLA

ÄÄNI/HILJAISUUS

HAMMASSÄRKY/FLUNSSA

PUHUMINEN/KUUNTELEMINE

LÄHELLÄ/KAUKANA

MUKAVUUDENHALU/SEIKKAILUNHALU

VAPAUS/TURVALLISUUS

LAVALLA/LAVAN TAKANA

YSTÄVÄT/PERHE

REAGOIDA/HARHAUTTAA

YHDESSÄ/YKSIN

ENEMMÄN/VÄHEMMÄN

TUNNE/AJATTELU

NYT/MYÖHEMMIN

AJATTELU/TEKEMINEN

OLLA PAIKOILLAAN/MENNÄ

TEKEMINEN/UNELMOIMINEN

MIETO/KOVA

PESSIMISTI/OPTIMISTI

HEREILLÄ/NUKKUA

HISTORIA/TULEVAISUUS

VALMISTELU

- Tulosta dilemmat jokaiselle oppilaalle
- Jaa osallistujat kahteen enemmän tai vähemmän samankokoiseen ryhmään.

OHJEET

- Jaa ryhmä seisomaan kahteen piiriin: toinen piiri on toisen sisäpuolella siten, että osallistujat seisovat kasvotusten.
- Pareittain: toinen saa pienen paperin, jossa on dilemmoja. Paperin saanut toimii haastattelijana ja saa tasan minuutin aikaa kysyä mahdollisimman monta kysymystä haastateltavalta ympäröimällä tai alleviivaamalla vastaukset (ei pysähdytä miettimään, "haastattelun" täytyy sujua nopeasti). Jälkikäteen haastateltava saa "kysymyspassin".
- Haastateltava (jolla on paperi) siirtyy yhden paikan vasemmalle. Nyt hänellä on uusi pari, ja on hänen vuoronsa kysyä mahdollisimman monta kysymystä minuutissa.
- Samat osallistujat siirtyvät taas yhden paikan vasemmalle. Uudet parit keskustelevat: "Mihin kysymyksiin vastasimme samalla tavalla ja miksi me/sinä vastasit niin?"
- Samat osallistujat siirtyvät taas yhden paikan vasemmalle. Uudet parit keskustelevat: "Mihin kysymyksiin vastasimme eri tavalla ja miksi me/sinä vastasit niin?" "Ehkä saat minut muuttamaan mieltäni?"
- Samat osallistujat siirtyvät taas yhden paikan vasemmalle. Uudet parit muotoilevat uusia kysymyksiä.
- Samat osallistujat siirtyvät taas yhden paikan vasemmalle. Uudet parit kysyvät omat kysymyksensä (jotka ovat juuri laatineet edellisen parin kanssa) toisiltaan.

VINKKEJÄ

- Voit vapaasti tehdä vähemmän kierroksia kuin yllä on kuvattu

2.2.2 HAASTATTELUT

TARKOITUS

Osallistujat:

- tutustuvat toisiinsa syvemmillä tasolla.
- terävöittävät kuuntelu- ja kommunikaatiotaitojaan: mistä asiasta olet utelias?
- kunnioittavat omia ja muiden rajoja.
- voivat näyttää muille, keitä he luulevat olevansa.
- uskaltavat jakaa jotain henkilökohtaisempaa ja haavoittuvampaa itsestään omia rajojaan kunnioittaen.
- luottavat toisiinsa luottamalla toisilleen omat tarinansa.

FASILITOIJAN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 6+

TARVITTAVA AIKA: 15 MINUUTTIA

MATERIAALIT

Haastattelun kysymykset - *Tässä esimerkkejä haastattelukysymyksistä, jos osallistujat kaipaavat inspiraatiota.*

- Missä tunnet olosi kotoisaksi?
- Kuka on sinulle tärkeä?
- Mistä olet ylpeä?
- Mistä saat energiaa?
- Mitä sinulle merkitsee olla oma itsesi?
- Mikä menneisydessä tekemäsi valinta on vaikuttanut elämääsi?
- Mikä jonkun toisen tekemä valinta on vaikuttanut elämääsi?
- Kuka/mikä inspiroi sinua?
- Mikä sai nauramaan/vihaiseksi/järkyttyneeksi viime aikoina?
- ...

VALMISTELU

- Printtaa kysymykset.
- Jaa osallistujat kahteen samankokoiseen ryhmään (jos epätasainen, ohjaaja voi itse osallistua)

OHJEET

- Jaa ryhmä kahteen ryhmään A ja B.
- Ensinnäkin ryhmä A seisoo rivissä silmät suljettuina. Ryhmä B valitsee jonkun, jota eivät tunne kovin hyvin ja/tai johon haluaisivat tutustua, ja asettuvat seisomaan tämän eteen sanomatta sanaakaan tai kertomatta, kuka tämän edessä seisoo. He ottavat askeleen taaksepäin ennen kuin rivissä seisovat avaavat silmänsä. Tämä on ensimmäinen pari.
- Nyt ryhmä B seisoo rivissä silmät suljettuina ja ryhmä A valitsee jonkun hiljaisuudessa.
- Kun kaikilla on pari, ryhmä B:n henkilöt voivat avata silmänsä ja nähdä, kuka heidän edessään on. Toinen pari on muodostettu.
- Jälkimmäinen pari etsii huoneesta rauhallisen paikan haastattelulle.
- Haastattelijalla (ryhmästä A) on 4 minuuttia aikaa haastatella pariaan: aloita yhdellä kysymyksellä ja kysy niin monta lisäkysymystä, mutta syvällisempää, kun ehdit.
- Haastattelun säännöt:
 - Tässä on kyse ainoastaan haastateltavasta, eli ei keskeytyksiä tai omia tarinoita. Haastattelija saa tarjota haastattelutilanteessa vain huomionsa ja kysyä kysymyksiä.
 - Kuuntele hyvin, hyvin tarkasti.
 - Haastattelun jälkeen haastattelijalla on yksi minuutti aikaa kirjoittaa ylös mitä he kuulivat, mikä kosketti heitä, mikä yllätti heidät.
- Vaihtakaa seuraaviin pareihin, sama harjoitus, mutta ryhmän B jäsenet toimivat nyt haastattelijoina.
- Lopuksi kaikki ovat olleet sekä haastattelijoina että haastateltavina.

VINKKEJÄ

- Tämän jälkeen voidaan ottaa harjoitus "Piirrä toinen" tai "Suunnittele tatuoinnit" (katso alla)

2.2.3 PIIRRÄ TOINEN

TARKOITUS

Osallistujat

- avaavat luovuuttaan ja luottavat taitoihinsa
- oppivat, että luovuus on helpompaa kuin he saattavat ajatella.
- harjoittelevat idean muuntamista piirustukseksi
- kokevat iloa epäonnistumisesta
- kehittävät rohkeutta ilmaista itseään luovalla tavalla

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 2+

**TARVITTAVA AIKA: 15 MINUUTTIA, JOS HARJOITUSHAASTATELUT TEHDÄÄN
ENSIN, MUUTEN 30 MINUUTTIA**

MATERIAALIT

- Erivärisiä kyniä
- Paperia

VALMISTELU

- Ennen tätä harjoitusta osallistujien pitäisi jo tuntea toisensa jossain määrin (katso menetelmä "haastattelut").
- Anna kynät ja paperi kaikille osallistujille.
- Laita kaikki materiaalit yhdelle pöydälle huoneen keskelle tai jaa useille pöydille.

OHJEET

- Muutamia kysymyksiä esitetään / tehtäviä annetaan
 - Ota väri, joka sopii edessäsi olevaan henkilöön
 - Piirrä henkilö katsomatta paperiasi
 - Piirrä henkilö nostamatta kynää paperista
 - Piirrä (älä kirjoita) 3 sanaa, jotka muistat juuri käymästäsi keskustelusta
 - Piirrä (älä kirjoita) lause, joka jäi mieleesi juuri käymästäsi keskustelusta
- Tavoitteena ei ole tehdä täydellisiä piirustuksia, vaan totutella piirtämiseen, uskaltaa piirtää tyhjälle arkille, muuttaa ideat symboliksi jne.

2.2.4 1.2.4. SUUNNITTELE TATUOINTEJA

TARKOITUS

Osallistujat

- syventävät toisen tarinaa
- luovat jotain toiselle osallistujalle
- muuntavat tarinan luovaan muotoon
- esittävät taidetta helposti lähestyttävällä tavalla

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 2+

TARVITTAVA AIKA: 20 MINUUTTIA, JOS HARJOITUSHAASTATTELUT TEHDÄÄN ENSIN, MUUTEN 35 MINUUTTIA

MATERIAALIT

- Kynä, paperi, tusseja
- Halutessaan inspiraatiota varten: symboleja, aikakauslehtiä.

VALMISTELU

- Ennen tätä harjoitusta osallistujien pitäisi jo tuntea toisensa jossain määrin (katso menetelmä "haastattelut").
- Anna kynät ja paperi kaikille osallistujille.
- Laita kaikki materiaalit yhdelle pöydälle huoneen keskelle tai jaa useille pöydille.

OHJEET

- Oppilaat istuvat pareittain ja keskustelelevat tutustuakseen toisiinsa (voit käyttää tähän harjoitusta "haastattelut").
- Osallistujat suunnittelevat haastattelemalleen henkilölle "tatuoinnin", joka viittaa johonkin haastattelussa esiin tulleseeseen asiaan.
- Osallistujat antavat tatuoinnit ja niiden selitykset toisilleen.
- Päätä harjoitus loppupiirissä: jokainen esittelee saamansa tatuoinnin ryhmälle ja selittää sen merkitystä sen verran kuin haluaa.
- Osallistujille on helpompaa, jos tehtävänanto ohjaa heitä hieman. Esimerkiksi: suunnittele tatuointi, joka vahvistaa toista henkilöä, tekee hänet ylpeäksi tai onnelliseksi.
- Voit valita, haluatko tatuoinnin vain paperille vai oikeasti iholle käyttämällä ihotusseja, vartalolle turvallisia tusseja tai tatuointikyniä.
- Voit antaa heille esimerkkejä abstrakteista tatuoinneista, symboleista, merkeistä... ja inspiroida heitä. Esimerkiksi: Symbolikirja.
- Jos pari saa tehtävän nopeasti valmiiksi, anna heille ylimääräinen haaste. Esimerkiksi: luo tatuointi, joka mahtuu vain yhteen sormeeseen.

2.3 LÖYDÄ ITSESI JA LUO YHTEYS

2.3.1 IDENTITEETTIKEITTO

TARKOITUS

Leikkisä tapa oppia toisistamme ja luoda yhteys.

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 4–16

TARVITTAVA AIKA: 20–30 MIN

MATERIAALIT

- Henkilöllisyyskeittolomake (ks. liite)
- kynä

VALMISTELU

- tulosta Identiteettikeitto-lomake jokaiselle osallistujalle

OHJEET

- Luo 4–6 osallistujan ryhmiä
- Pyydä osallistujia täyttämään identiteettikeittokysymykset
- Kummassakin ryhmässä jokainen lukee toistensa vastaukset
- Keskustelkaa identiteettikeitosta. Mikä on yllättävää, mikä saa sinut uteliaaksi, mitä tunnistat...

2.3.2 ELÄMÄN PUU

TARKOITUS

- Lisätä oivalluksia omasta elämäntarinasta
- Luova ilmaiseminen
- Yhteydenpito muihin osallistujiin

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 4–15

**TARVITTAVA AIKA: 15 MIN PIIRTÄMISEEN + 10 MIN KESKUSTELULLE JA VUOR-
OVAIKUTUKSELLE**

MATERIAALIT

- Väriliidut, tussit tai lyijykynät
- A4-paperi

VALMISTELU

- Anna kynät ja paperi kaikille osallistujille
- Laita kaikki materiaalit yhdelle pöydälle huoneen keskelle tai jaa useille pöydille

OHJEET

- Pyydä osallistujia piirtämään maassa kasvava puu, jossa on juuria, runkoja, latvaa, oksia ja/tai kukkia/hedelmiä
- Anna jonkun verran avoimia ohjeita, mutta anna riittävästi tilaa osallistujien tulkin-
nalle ja luovuudelle:
 - Maa: missä asut? Kenen kanssa?
 - Juuret: menneisyys: mistä olet kotoisin? Mikä on sukusi historia? ...
 - Runko: mitkä ovat kykysi, osaamisesi... ?
 - Puunlatva: miksi haluat tulla, mitä toteuttaa... ?
 - Oksat ja lehdet: kuka on sinulle tärkeä? Ketä kaipaavat? ...
 - Kukat/hedelmät: mitä lahjoja sait tai annoit, kenelle ja miksi? ...
 - ...
- Kun piirustukset ovat valmiita, ripusta ne taululle tai seinälle.
- Kaikki katsovat puita.
- Jokainen voi selittää puunsa (tai osan siitä) tai esittää kysymyksiä muiden puista.
- Mitä he tunnistavat, mitä kosketti tai inspiroi...

2.3.3 MERKITSE SE YLÖS

TARKOITUS

- stigman ja itsestigman käsitteiden ymmärtäminen
- omien stigmojen ja itsestigmojen ymmärtäminen/tiedostaminen
- oivallus/tietoisuus omista ominaisuuksistasi
- on oppia olemaan haavoittuvainen, avautumaan

FASILITOIJAN TASO ★★★★★

OSALLISTUJIEN TASO ★★★★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 6+

TARVITTAVA AIKA: 30 MIN

MATERIAALIT

- A5-kokoiset tarrat (mahdollisesti eriväriset)

Etiketti 1 - Stigma Stigma (mitä negatiivisia ennakkoluuloja muilla ihmisillä on sinusta?)

Etiketti 2 – Itsestigmat Itsensä leimaaminen (mitä negatiivisia ennakkoluuloja sinulla on itsestäsi?)

Etiketti 3 - Selviytyminen Miten käsittelet leimautumista ja itsensä leimaamista?
Mitä positiivisia ominaisuuksia näet itsessäsi?

- Anna 3 tarraa jokaiselle osallistujalle
- Kynät jokaiselle osallistujalle

VALMISTELU

- Selitä lyhyesti:
- Stigma: kielteinen arvio tai oletus, jonka merkittävä osa väestöstä tekee ihmisryhmän yksittäistä jäsentä kohtaan tämän ominaisuuksien (terveys, fyysiset ominaisuudet, uskomukset, sukupuoli, käyttäytyminen) perusteella, joka johtaa syrjintään, syrjäytymiseen ja mahdollisuuksien puutteeseen...
- Itseä koskeva stigma syntyy, kun leimatut henkilöt uskovat, että nämä kielteiset arviot tai oletukset ovat totta (tai osa niistä) ja sovellettavissa heihin itseensä, mikä johtaa häpeään, epävarmuuteen, itsensä poissulkemiseen, luottamuksen puutteeseen...

Esimerkki 1.

- Stigma: Et voi luottaa ihmisiin, joilla on mielenterveysongelmia (ennakkoluulo), siksi sinun ei pitäisi aloittaa suhdetta heidän kanssaan (syrjintä)
- Itsestigma: En voi henkisesti hyvin, joten minulla ei voi olla suhdetta jonkun kanssa

Esimerkki 2:

- Stigma: Uskonnollisilla henkilöillä on radikaaleja ja äärimmäisiä perinteisiä ajatuksia (ennakkoluulo), minkä vuoksi kenenkään ei pitäisi haluta työskennellä heidän kanssaan (syrjintä)
- Itsestigma: En näytä mitään merkkejä uskonnollisesta vakaumuksestani ja alan epäilemään uskomuksiani

Esimerkki 3:

- Stigma: Sukupuoleltaan moninaiset ihmiset etsivät tapaa saada huomiota ja heidän ajatuksensa miehistä ja naisista eivät ole normaaleja, siksi et halua olla ystäviä heidän kanssaan.
- Itsestigma: Alan epäillä omaa sukupuoli-identiteettiäni ja päätän olla ilmaisematta sukupuoltani.

OHJEET

- Aloita stigma-etiketillä, jokaisessa etiketissä on yksi vastaus.
- Pyydä jokaista osallistujaa kirjoittamaan yksi esimerkki, josta he haluavat jakaa/keskustella.
- Jaa esimerkkejä ja keskustele niistä.
- Pyydä täyttämään itsestigma-tarra.
- Ottakaa toisenne mukaan keskusteluun aiheesta.
- Tee yhteys positiivisiin ominaisuuksiin. Mitä positiivisia ominaisuuksia he käyttävät käsitellessään stigmaa ja itsestigmaa? Anna osallistujien täyttää selviytymistarra.

VINKKEJÄ

- On erittäin tärkeää käyttää turvallisemman tilan ohjeita (ks. edellä)
- Entä ne osallistujat, jotka eivät koe leimautumista
-

2.3.4 KANSIJUTTU

TARKOITUS

- Itsetuntemus/tietoisuus
- Haavoittuvaisuuden oppiminen, avautuminen
- Oivallus/tietoisuus omista stigmoista ja itsetarinasta
- Opi sanomaan kohteliaisuuksia

FASILITOIJAN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 6+

TARVITTAVA AIKA: 20 MINUUTTIA AIKAA VALMISTAUTUA + 5 MINUUTTIA PER OSALLISTUJA SELITTÄÄ TARINANSA JA VASTAANOTTAA TARRAT MUILTA

MATERIAALIT

- Erilaisia aikakauslehtiä
- Värillisiä A4-papereita
- Sakset ja liimapuikko jokaiselle osallistujalle
- Tusseja ja kyniä
- Etikettejä (esim. vahva paperi, jonka kulmassa on reikä)
- Nippusiteitä tai pieniä köyden tai villalangan paloja
- Vapaavalintaisena: koristeteippiä, tarroja

VALMISTELU

- Aseta kaikki materiaalit pöydälle. Jokainen osallistuja saa palan värillistä A4-paperia, nippusiteen ja muutaman vaaleanruskean paperin.
- Tarpeeksi pöytätilaa kaikille työskentelyyn.

OHJEET

- Selitä, että osallistajat tekevät kansikuvajutun (etusivun) käyttämällä lehtileikkeitä aikakauslehdistä. Osallistajat saavat valita vapaasti, mitä leikkaavat! Leikkeissä voi olla esimerkiksi sekä tekstiä että kuvia.

Etukansi:

- Mitä luulet ihmisten näkevän, kun he katsovat sinua?
- Miten ajattelet toisten näkevän sinut?
- Millaisia stigmoja ja itsestigmoja olet kokenut?

Takapuolelle:

- Mitä koet sisälläsi?
- Mitä muut eivät sinusta näe?
- Mitä puuttuu? (Oletko esimerkiksi joku muu? Oletko jotain muuta?)
- Jokainen osallistuja esittelee etukantensa – he valitsevat itse, mitä he haluavat jakaa. Muut osallistajat kirjoittavat vaaleanruskealle lappuselle toiveen tai kohteliaisuuden sille henkilölle, joka juuri esitteli oman kantensa. Anna jokaiselle noin 5 min aikaa.
- Jokainen osallistuja ripustaa saamansa vaaleanruskeat lappuset nippusiteeseen.

2.3.5 ROOLIMALLIT JA VIISAUDEN KIVET

FASILITOIJAN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO: ★★☆☆

TARKOITUS

- Itsetuntemus/tietoisuus
- Haavoittuvaisuuden oppiminen, avautuminen
- Oivallus/tietoisuus omista stigmoista ja itsetarinasta
- Opi sanomaan kohteliaisuuksia

MATERIAALIT

- 'Roolimallit' -kortit
- 'Viisauden kivet' -kortit
- Kyniä
- Internet-yhteys (esimerkkejä roolimalleista ja inspiroivista lainauksista)

VALMISTELU

- Tee jokaiselle osallistujalle kortti, jossa lukee "Roolimalli" ja kortti, jossa lukee "viisauden kivet"

OHJEET

1. Selitä osallistujille, mikä roolimalli on:
2. Roolimalli joku, joka merkitsee tai merkitsi sinulle paljon, joka on esimerkki sinulle tekojensa, uskomustensa, kykyjensä, pätevyytensä, viisautensa ym. kautta.
3. Kysy seuraavat kysymykset: Keneen vertaat itseäsi? Kuka on roolimallisi?
4. Osallistujat täyttävät tiedon omalta osaltaan 'roolimalli'-kortteihin.
5. Keskustelkaa täytetyistä korteista seuraavien kysymysten avulla:
 - Mitkä roolimallit olet valinnut ja miksi?
 - Mitä roolimallisi ominaisuuksia sinulla on, ja mitä sinulla ei ole?
 - Mitä ominaisuuksia haluaisit itsellesi lisää?
6. Jaa ryhmä pareihin (tai pienryhmiin)
7. Pyydä osallistujia etsimään sitaatteja tai sanontoja, jotka heistä ovat innostavia (netistä).
8. Osallistujat sovittavat nämä roolimallinsa ominaisuuksiin, joita heillä on tai joita he haluaisivat lisää.
9. Osallistujat esittelevät omat 'Viisauden kivensä' ryhmälle.
10. Pyydä osallistujia refleктоimaan tätä.

2.4 **VUOROVAIKUTUS MUIDEN JA YMPÄRISTÖN KANSSA**

2.4.1 **MITÄ HALUAISIT MUUTTA**

TARKOITUS

Osallistajat kehittävät:

- aivoriihitaitoja ja rakentavat ideoita yhdistämällä niitä muiden ideoihin
- kuuntelu- ja yhteenvetotaitoja ryhmäkeskusteluissa
- kansalaistaitoja

FASILITOIJAN TASO ★★

OSALLISTUJIEN TASO ★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: PIENRYHMÄT, JOISSA 3–5 OSALLISTUJAA

TARVITTAVA AIKA: 60 MINUUTTIA

MATERIAALIT

Paperia, kyniä, tusseja, musiikkia, maalia, aikakauslehtiä, internet-yhteys

VALMISTELU

Anna materiaalit kullekin ryhmälle

OHJEET

1. AIVORIIHI (20 min)
 - Aivoriihi aiheesta: "Mitä haluaisit muuttaa maailmassa?"
 - 5 minuutin välein pienennä kontekstia: "Mitä haluaisit muuttaa maassasi?" "kaupungistasi missä asut?" "koulustasi?" "asuinkadultasi?" "ystäväpiiristäsi?" "perheestäsi?" "itsestäsi?"
 - Alleviivaa niitä asioita, joista kaikki tässä pienemmässä ryhmässä ovat vahvasti samaa mieltä
2. MUUNNA/VALMISTELE (20 min)
 - Valitse jokaisesta ryhmästä yksi 'ongelma'
 - Muotoile miten sinä (ryhmänä tai yksilönä) voit osallistua tämän 'ongelman' mahdolliseen ratkaisuun
 - Muunna tämä 'mahdollinen ratkaisu' valitsemaasi luovaan muotoon (musikaali, puhe, maalaus, näytelmä, tanssi, puhuttu sana...).
 - Kaikkien tähän ryhmään kuuluvien on osallistuttava jollakin tavalla

3. ESITÄ ja keskustele (5 min per ryhmä)

- Jokainen ryhmä saa tilaisuuden esitellä ongelmansa, josta he ovat huolissaan, ja ratkaisun, jonka he näkevät tulevaisuutta varten.
- Esityksen jälkeen muut osallistujat saavat reagoida.

VINKKEJÄ

- Jos osallistujat epäilevät mitä luovaa tapaa toteuttaisivat, voit kysyä, mitä luovia taitoja heillä on ryhmässä.
- Jos he tekevät jotain graafista tai visuaalista, on silti hyvä rohkaista heitä antamaan sanallinen selitys tekemästään.
- Tarkkaile ryhmiä ja varmista, että he eivät pysy pitkään pohdintavaiheessa, vaan alkavat tehdä.
- Ohjaa palautekierrosta esittämällä kysymyksiä: mitä olet nähnyt? Mikä kosketti sinua? Minkä asian voit nähdä jotenkin uudella tavalla?

2.4.2 “JOO, JA...” –HARJOITUS RYHMÄSSÄ

TARKOITUS

- Kuunnella ryhmää, hyväksyä kaikkien ideat (myös omat).
- Kokea, miten omien ja toisten ideoiden hyväksyminen vie toimintaa eteenpäin aivan uusiin suuntiin.

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 6+

TARVITTAVA AIKA: 5 - 10 MINUUTTIA

VALMISTELU

Kävele huoneessa

OHJEET

- Harjoitellaan ensin koko ryhmän kanssa. Se voidaan tehdä joko niin, että kävellään vapaasti tilassa tai seistään ringissä, jolloin voidaan myös tehdä toiminnot järjestyksessä.
- Joku aloittaa ja ehdottaa jotain yhteistä tekemistä, esimerkiksi: “Kalastetaanko?” tai “Hypätäänkö kolmesti ilmaan?” Tähän muut reagoivat iloisesti ja huutavat: “Joo!”. Kaikkiin ehdotuksiin vastataan aina hyväksyvästi. Kaikki tekevät miimisesti, kunnes joku muu ehdottaa jotain muuta tekemistä.
- Tavoitteet: ryhmän kuuntelu, kaikkien ideoiden hyväksyminen (myös omien). On hyvä keskustella ryhmän kanssa myös siitä, halusiko joku vastata kielteisesti johonkin ehdotukseen ja jos niin miksi. Se on myös ihan luonnollista.
- Uusi ehdotus tehdään: esim. “Maataanko maassa?” tai “herätäänkö puistossa?” jne. Jälleen kaikki reagoivat innostuneesti.
- Toista tämä 5 kertaa.

VINKKEJÄ

Seuraa “Ei, koska...” harjoitus

2.4.3 1.4.3. “EI, KOSKA...” & “JOO, JA”-HARJOITTEET PAREITTAIN

TARKOITUS

Harjoitteen tavoitteena on huomata, miten tyrmääminen hankaloittaa vuorovaikutusta ja miten omien ja toisen ideoiden hyväksyminen taas vie toimintaa eteenpäin ihan uusiin suuntiin! Harjoite demonstroi rakentavan vuorovaikutuksen periaatetta, jossa vuoro ja vastuu vuorovaikutuksen etenemisestä vaihtuu tasapuolisesti ja molempia osapuolia kuunnellaan.

FASILITOIJAN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★★★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 2+, PAREJA

TARVITTAVA AIKA: 2 * 10 MIN

VALMISTELU

Muodosta pareja

OHJEET

- Harjoitellaan pareittain. Ohjaaja pyytää osallistujia jakaantumaan pareiksi esimerkiksi henkilön kanssa jota ei vielä tunne, tai katsomalla omia sukkiiaan ja löytämällä samanlaiset sukat pariksi.
- Osa 1. Parin henkilöt jakaantuvat henkilöksi A ja henkilöksi B. A aloittaa ehdottamaan mitä yhteistä he voisivat tehdä parin kanssa, johon B henkilö reagoi ”Ei” ja keksii aina jonkun tekosyn, miksi ehdotus ei sovi Esimerkiksi: ”Lähdetäänkö yhdessä kahville?”, johon toinen vastaa: ”Ei, koska kahvi närästä.” Henkilö A jatkaa kertomalla uuden ehdotuksen, ja näin jatketaan kunnes ohjaaja keskeyttää tehtävän ja rooleja vaihdetaan. Tehtävää voi jatkaa esimerkiksi 1-2 minuuttia ennen roolien vaihtoa, jolloin B henkilö alkaa ehdottamaan henkilölle A yhteistä toimintaa. Tärkeää on, että molemmat pääsevät kokeilemaan molempia rooleja.
- Harjoitteen jälkeen tuntemukset kannattaa purkaa pareittain ja keskustella sen jälkeen myös koko ryhmän kanssa. Vetäjä voi kysyä: Miltä eri roolit tuntuivat? Mitä tunteita tyrmäminen herätti tai tyrmätyksi tuleminen? Miksi me tyrmäämme? Siihen voi olla syynä esimerkiksi epävarmuus tai kiire. Oliko tyrmäminen helppoa vai vaikeaa? Tyrmätessä ei tarvitse ottaa vastuuta keskustelun etenemisestä, mutta se voi myös olla vaikeaa, sillä tunnistamme, kuinka ikävältä se toisesta tuntuu. Tämä voi nostaa ajatuksia miten haluaisi itse jatkossa toimia. On hyvä myös sanottaa, että on ok sanoa ei ja asettaa omat rajat. Toisaalta on hyvä tiedostaa, että tyrmäminen tyrehdyttää vuorovaikutuksen, jolloin on hyvä tiedostaa, että tyrmää vain kun se on ehdottoman tärkeää.
- Osa 2. Toisella kerralla sama pari toimii yhdessä. Toinen aloittaa ja jälleen kerran ehdottaa yhteistä toimintaa, ja toinen vastaakin, että ”Joo, ja...” antaen vastavuoroisesti toisen ehdotuksen. Pari rakentaa näin yhteistä tarinaa pallotellen vuoroa aina toiselle. Kaikki ehdotukset ovat hyviä! Ohjaajan on hyvä kannustaa pareja päästämään irti itsekritiikistä ja antaa ajatusten vain lentää!
- Harjoitteen jälkeen on hyvä keskustella miltä ”joo, ja...” vastaus tuntui. Lisäksi on mukava yhdessä jakaa mihin kukin pari yhteisessä tarinassaan päätyi, miltä harjoite heistä tuntui ja mitä ajatuksia se herätti. Käydään läpi hyväksyminen ja torjuminen sekä miten tämä liittyy rakentavaan vuorovaikutukseen.

VINKKEJÄ

Lämmittele tekemällä ”JOO, ja...” harjoitus ryhmässä

2.4.4 IDEOIDEN TAHATON HYLKÄMINEN

TARKOITUS

Oppia huomaamaan erilaisia tapoja tyrmätä, miten jokainen meistä tyrmää huomaamattammekin ja miltä se voi toisesta tuntua. Tämä voi kehittää empatiakykyä. Lisäksi harjoite havainnollistaa mitä rakentavaan vuorovaikutukseen tarvitaan (olla läsnä ja todella kuunnella), ja että kehon ilmaisulla on todella iso merkitys vuorovaikutuksessa.

FASILITOIJAN TASO ★★

OSALLISTUJIEN TASO ★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: TÄMÄ ON RYHMÄTEHTÄVÄ 4–5 HENGELLE, MUTTA SE VOIDAAN TEHDÄ MYÖS PAREITTAIN

TARVITTAVA AIKA: 30 – 45 MIN

OHJEET

- Ennen tehtävän aloitusta, ohjaaja pyytää osallistujia nimeämään itsensä ryhmässä henkilöiksi A, B, C, D ja E. Harjoitteessa ohjaajalla on hyvä olla ajastin, jolla voi ottaa ajan noin minuutin mittaisiin kohtauksiin.
- Alkutilanteessa ohjaaja kertoo, että tässä harjoituksessa pienryhmä edustaa jotain yritystä tai toimialaa, ja pyytää ryhmää nimeämään sen. Hän alustaa tehtävän kertomalla, että ryhmä tulee harjoitteen aikana suunnittelemaan yrityksen virkistys- tai hyvinvointipäivää vaikkapa ruokakaupan työntekijöinä. Harjoitteessa simuloidaan kokousta, joka koostuu seitsemästä lyhyestä, noin minuutin mittaisesta kohtauksesta. Jokaisessa kohtauksessa yksi henkilö (esimerkiksi ensimmäisessä kohtauksessa henkilö A) lähtee ehdottamaan jotain yhteistä toimintaa ja muut toimivat kohtauksessa ohjaajan kertomalla tavalla. Ohjeet vaihtuvat jokaisen kohtauksen jälkeen. On myös hyvä sanoa, että samoja ehdotuksia voi käyttää uudelleen, jos esimerkiksi ei vuorollaan keksi sanottavaa. Minuutin jälkeen ohjaaja pysäyttää harjoitteen ja kokoukseen osallistujat voivat poistua hetkeksi rooleistaan ja harjoitetta voidaan reflektoida ensin pienryhmissä ja sitten ison ryhmän kesken. Vetäjä voi kysyä tuntemuksia ja havaintoja ja ajatuksia ryhmiltä: Mitä tapahtui ja miltä kaikki se tuntui?
- Huom! Ohjaajan on tärkeää kertoa, että harjoitteessa ollaan rooleissa, jolloin kaikki on sallittua ja harjoite voi nostaa kaikenlaisia tunteita ja se voi tuntua myös kiusaamiselta. Jokaisen harjoiteosuuden jälkeen pidettävässä reflektio-osuudessa tunteista keskustellaan ja osallistujat voivat kiittää erityisesti ehdottajana toiminutta henkilöä ja tarvittaessa vaikka pyytää anteeksi jos siltä tuntuu. Roolista päästetään irti kohtausten välissä ja lopuksi.
- A) Henkilö A ehdottaa jotakin yhteistä toimintaa. Muut ryhmän jäsenet hyväksyvät ehdotuksen vuorollaan käyttäen ”joo, mutta...” -ilmaisua. Tavoite: Huomata, että tässä keskitytään vain ongelmiin, ei ratkaisuihin eikä anneta tilanteen edetä.
- B) Vaihdetaan ehdottaja B-henkilöksi. Muut ryhmässä hyväksyvät verbaalisella tasolla täysin, mutta eivät ilmaise mitään kehollaan tai kasvoillaan, vaan on hyvin ”kivikasvoinen”. Tavoite: Huomata, että sanat eivät yksin riitä, tarvitsemme kehon ilmaisua, reagointia tueksi.
- C) Vaihdetaan ehdottaja C-henkilöksi. Muut ryhmän jäsenet ovat päättämättömiä, epävarmoja ja eivät halua ottaa mitään vastuuta, jos asia toteutetaan: ”Niin, kuka-

han sinne vois soittaa, minä en ainakaan ota vastuuta tästä...” jne. Tavoite: Huomata, että vaikka ehdotukseen ei reagoida sinänsä negatiivisesti, tällainen nynnyily ja vastuunkantamisen pelko eivät johda vuorovaikutukseen eivätkä anna tilanteen edetä.

- D) Vaihdetaan ehdottaja D-henkilöksi. Muut hyväksyvät ehdotuksen verbaalisesti, mutta ilmaisevat kehollaan tyrmäystä. Heillä voi olla jalat ja kädet ristissä, silmät ja suu viiruina. Heidän huomion suuntansa voi olla muualla esim. kännykässä. Tavoite: Huomata, että fyysinen tyrmäävä viesti voittaa verbaalisen hyväksyvän viestin tai ainakin tämä ristiviestintä aiheuttaa suurta hämmennystä vastaanottajassa: ”Oliko se ei vai juu?”
- E) Vaihdetaan ehdottaja E-henkilöksi. Tällä kertaa muut reagoivat ehdotukseen hyvin lyhytsanaisesti tarkoittamatta oikeastaan yhtään mitään (“ahaa”, “just joo”). He eivät välttämättä edes kuuntele ehdottajaa, vaan puhuvat päälle tai puhuvat samaan aikaan jonkun toisen kanssa. Tavoite: Huomata, miten valtaa käyttäen voi tyrmätä toisen. Tämä voi tuntua todella tyrmäävältä ja pahalta.
- F) Vaihdetaan ehdottajaa vapaaehtoiseksi henkilöksi. Muut vääntävät ehdotukset vitsiksi, huumorilla vähätellen ja mitätöiden ehdottelijaa hyvässä hengessä. Tavoite: Huomata, että toisen persoonaan, ulkonäköön tai ajatuksiin kohdistuva negatiivinen huumori on tyrmäävää ja voi tuntua kiusaamiselta. Yhdessä nauraminen on toinen asia – se voi olla hyvin voimaannuttavaa!
- Lopuksi tehdään vielä sama harjoite, mutta hyväksytään kaikki ehdotukset “joo, ja...” periaatteen mukaisesti, kuten viimeksi on harjoiteltu. Lopuksi on tärkeää, että osallistujat kiittävät ryhmänsä jäseniä hienosta työstä.
- Muokattu lähteestä: <http://www.vtt.fi/inf/pdf/publications/2011/P779.pdf>
- Keskustelua: tahattomat tyrmäykset, mitä on oikea hyväksyminen?

VINKKEJÄ

Lämmittele tekemällä “JOO, ja...” ja “EI, koska...” -harjoitukset

2.5 VUOROVAIKUTUSTAMPROVISOIMALLA JA NÄYTTELEMÄLLÄ

2.5.1 1.5.1. TUOLIRIVI

TARKOITUS

Luottakaa toisiinne ja tehkää yhteistyötä. Tämä on luottamustehtävä. Sanattoman viestinnän kautta osallistujien on yhdessä päätettävä, missä jokaisen paikka jonossa on. Ja liikkuakseen tuolien yli, he tarvitsevat toistensa apua. Heidän on pidettävä huolta toisistaan.

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 10+

TARVITTAVA AIKA: 10 MIN

MATERIAALIT

Tuolit, joilla seisoa

VALMISTELU

Laita tuolit riveihin, tuolien määrä on yhtä suuri kuin osallistujien määrä

OHJEET

- Kaikki osallistujat ottavat tuolin ja asettavat sen riveihin. Ohjaaja pyytää heitä muodostamaan kaksi riviä vastakkain. Tuolit ovat tiukasti yhdessä.
- Osallistujat seisovat tuoleilla. Tästä lähtien he eivät enää saa koskea maahan tai puhua.
- Ohjaaja pyytää osallistujia muodostamaan uuden rivin tuoleille (seisomatta maassa tai puhumatta). Esimerkiksi kengän koon, käden koon, hiusten värin, pituuden jne. perusteella.

2.5.2 TYÖNTÄMINEN JA VETÄMINEN

TARKOITUS

Harjoituksessa on kyse kaiken voiman käyttämisestä, itsensä ja toisen haastamisesta, kuitenkin voittamatta peliä. Tämä harjoitus symboloi, kuinka osallistujat työskentelevät yhdessä improvisaatioharjoitteiden ja niihin liittyvien keskustelujen aikana: haasta aihe, vastustajasi ja itsesi, mutta älä painosta liikaa. Auttakaa toisianne nousemaan voimaansa.

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: PAREITTAIN

TARVITTAVA AIKA: 5 MIN

VALMISTELU

Osallistujat muodostavat kaksi riviä vastakkain. Jokaisella on edessään pari, joka seisoo häntä vastapäätä. Parit seisovat toisiaan vastapäätä (kuvitteellinen) viiva heidän välillään lattialla.

OHJEET

- Osallistujat pelaavat erilaisia työntö/vetopelejä:
 - Seisokaa selät vastakkain - työntäkää (variaatio; istukaa selät vastakkain - työntäkää)
 - Työntäkää toistenne hartioita
 - Tarttukaa toistenne ranteisiin ja vetäkää (muunnelma seisten ja istuen)
- HUOM: Tässä tehtävässä hallitset voimaasi suhteessa toiseen. Pysy keskittyneenä koko harjoituksen ajan, yritä tehdä siitä jännittävää dominoimatta toista! Liiallinen nopeus tai äkillinen pysähtyminen ovat kiellettyjä. Harjoitteesta ei pidä koskaan muodostua painiottelua. Jos jompikumpi osapuoli kokee voittavansa, anna hänelle vähän vähemmän valtaa, vain sen verran, ettei hän voita eikä häviä. Lopulta joku voi voittaa.
- Variaatio: Sama harjoitus, mutta kolmen tai neljän osallistujan ryhmässä. He pitävät kädestä ja vetävät toisiaan. Samat säännöt, sama haaste, mutta nyt kaikkien on toimittava yhdessä.

2.5.3 1.5.3. SOKEAINKULJETUS – LÖYTÄKÄÄ YHTEINEN KIELI

TARKOITUS

- harjoitella luottamusta; luotetaan ja ollaan luotettavia, kuunnellaan paria

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: PAREITTAIN

TARVITTAVA AIKA: 15 MIN

OHJEET

Tämä on paritehtävä, johon on hyvä käyttää paljon aikaa! Toinen parista laittaa silmät kiinni, ja toinen toimii kuljettajana ja silminä. Kuljettajan on hyvä pitää paristaan kiinni niin, että toinen käsi on tämän selällä/olkapäällä ja toinen pitää kädestä tai käsivarresta kiinni, jotta kuljetettavalla on turvallinen olo. "Sokeaa" voi kuljettaa ympäriinsä, ja hänen tunnusteltavakseen voi antaa erilaisia materiaaleja tai viedä paikkoihin, joissa on mielenkiintoinen äänimaisema. Kuljettajan on tärkeää kuunnella kuljetettavaansa, hänen tulee sovittaa askeleensa tämän mukaan. Kun luottamus pariin kasvaa voi lisätä vauhtia.

Variaatio: Ohjaaja voi asettaa huoneeseen esteitä, kuten muutaman tuolin ja pöydän. Oppaiden tehtävänä on auttaa sokeita näiden esteiden läpi ilman että kukaan törmää muihin osallistujiin tai esteisiin. Opas ohjaa varovasti "sokeaa" osallistujaa istumaan ja sitten nousemaan tuolilta. Opas voi ohjata häntä myös ryömimään pöydän alle tai seisomaan pöydällä.

Lopuksi keskustelua tuntemuksista: Pystyitkö luottamaan toiseen? Mistä luottamus syntyy?

2.5.4 KÄVELYHARJOITUKSET

TARKOITUS

Ryhmäytyminen, ryhmän kuunteleminen, osallistuminen, keskittyminen, turvallisuuden tunteen lisääminen, toisiimme tutustuminen, jonkin sellaisen tekeminen, mitä et muuten tekisi

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 6 +

TARVITTAVA AIKA: 10 MIN

OHJEET

- Tähän harjoitteeseen tulee käyttää aikaa! Laita rauhallista musiikkia taustalle.
- Aluksi ohjaaja pyytää ryhmää ensin kävelemään tilassa vapaasti, täyttäen aina tilassa olevat vapaat tilat. Osallistujat keskittyvät vain itseensä eivätkä varsinaisesti ota kontaktia toisiinsa. Ohjaaja voi ohjeistaa, että ohjeidenannon aikanakin, kaikki jatkavat liikkumista.
- 1. Pysähdy - koske seinää - mene lattialle
 - Ensimmäinen vaihe: Jos joku pysähtyy, kaikki pysähtyvät. Jos joku lähtee liikkeelle, kaikki lähtevät liikkeelle.
 - Toinen vaihe: Jos joku koskee seinää, kaikki tekevät saman.
 - Kolmas vaihe: Jos joku menee lattialle, kaikki tekevät saman.
 - Neljäs vaihe: Jos joku koskettaa toista olkapäälle, kaikki tekevät saman.
 - Ohjaaja voi sanoa, että kokeile jotain, jota et ole. Jos yleensä teet aloitteita, harjoittele nyt kuuntelemista. Jos olet usein hiljaa, tee nyt aloitteita, niin ryhmä seuraa perässä.
- 2. Matkimiskävely
 - Viides vaihe: Jälleen liikutaan tilassa. Ohjaaja voi sanoa, että Jos joku nopeuttaa tai hidastaa tahtia, muutkin tekevät näin. Jos joku kävelee eri tavalla, muutkin kävelevät.
- 3. Kuinka moni liikkuu?
 - Kuudes vaihe: ohjaaja sanoo esim. kaksi/viisi/kahdeksan liikkuu. Kuunnellaan ryhmää, ei varsinaisesti oteta kontaktia.
 - Seitsemäs vaihe: ohjaaja sanoo esim. viisi liikkuu, kaksi pyörii ympyrää ja yksi pomppii paikallaan.

2.5.5 1.5.5. TAKAA-AJO

TARKOITUS

Tämä toimii vain, jos osallistujat todella yrittävät työskennellä yhdessä. Joten älä tee tätä harjoitusta työpajan alussa. Harjoite nostaa usein ryhmän energiaa, mikä on hauskaa: yhdessä tekeminen tunne, toistensa haastaminen ja samalla ryhmätyöskentelyn jatkaminen.

FASILITOIJAN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★★★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 8+

TARVITTAVA AIKA: 15 MINUUTTIA

OHJEET

- Ryhmä seisoo isossa ringissä, jossa yksittäisten osallistujien välillä on yhtä suuri etäisyys toisiinsa.
- Ohjaaja pyytää osallistujia tiedostamaan ringin koon, jokaisen oman paikkansa piirissä ja henkilöt hänen vieressään kummallakin puolen. He tulevat tietoisiksi ja pyyvät tietoisina tästä pitämällä silmällä rinkiä ns. pehmeän tarkennuksen (Soft Focus) avulla.
- Ohjaaja ilmoittaa, mihin suuntaan rinki pyörii. Osallistujat kääntävät kehonsa siihen suuntaan. Ohjaaja pyytää jokaista osallistujaa miettimään syyn, miksi he haluavat lyödä tai koskettaa edessä olevan henkilön selkää, ja miksi et halua takanasi olevan henkilön koskettavan selkäsi.
- Ohjaaja pyytää osallistujia valmistautumaan takaa-ajoon fyysisesti ja henkisesti (valmiuden vaihe).
- Osallistujat yrittävät koskettaa toista osallistujaa selkään.
- Osallistujat lähtevät takaa-ajoon samalla yrittäen osua edessä olevan selkään ja niin ettei häntä jahtaava pystyisi koskettamaan häntä itseään selkään.
- HUOM:
 - Osallistujat jahtaavat ringissä toisiaan samalla varmistaen, että kaikkien osallistujien välinen etäisyys pysyy samana käyttäen ns. pehmeää tarkennusta.
 - Periaate on sama kuin työntö- ja vetoharjoituksissa; kukaan ei voi voittaa, mutta osallistujat työntävät toisiaan antamaan itsestään kaiken irti.
- Variaatio:
 - o Ryhmä aloittaa takaa-ajon ohjaajan kertomatta milloin aloittaa. Kaikki ovat henkisesti ja fyysisesti valmiita aloittamaan. He yrittävät aistia toisensa ja aloittaa samaan aikaan.
 - o Kun opettaja taputtaa käsiään kerran, koko ryhmä seisoo paikallaan.
 - o Kaksi taputusta merkitsee kääntymistä ja liikkumista vastakkaiseen suuntaan.
 - o Kolme taputusta hyppyä kyykkyyyn maahan. Jännitys rakentuu kun osallistujat katsovat toisiaan ja noustessaan hitaasti ylös, kun valitsevat uuden suunnan ja jatkavat toistensa tavoittelua.

2.5.6 PEILIHARJOITUS

TARKOITUS

Sitoutuminen yhteistyöhön, kuunteleminen, keskittyminen, yhteistyö parin kanssa, kehollinen vuorovaikutus ja sopivan vuorovaikutuksen löytäminen: kumpikaan ei vie keskustelua liikaa eikä liian vähän vaan se vuorottelee nimensä mukaisesti.

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: PAREITTAIN

TARVITTAVA AIKA: 10 MIN

OHJEET

- Jakaudutaan pareihin. Parit asettuvat seisomaan vastakkain ja katsovat toisiaan silmiin. Tarkoitus on tehdä harjoite hiljaisesti katsekontaktia pitäen. Pari päättää kumpi johtaa liikettä ensin. Kun liikkeen johtaja on valittu, pari lähtee liikkumaan niin että johtaja näyttää liikkeen ja pari yrittää tehdä liikkeen samanaikaisesti peilikuvana. Kun tätä on tehty, vaihdetaan toisin päin, äskeinen johtaja on nyt seuraaja ja seuraaja on nyt johtaja.
- Tavoitteena harjoitteessa on yhtäaikaisuus, ei tiputtaa toista. Tavoite ei ole tehdä mitään suurta ja hienoa, kaikki se miten muutenkin liikumme riittää ja liikumme huomaamattammekin koko ajan. Voi myös hyvä sanoa ääneen, että samoja liikkeitä saa toistaa, se ei ole tylsää.
- Kun molemmat ovat johdattaneet liikettä jonkun aikaa, tehdään harjoite vielä niin, että johtajaa ei sovita vaan parin pitää toisiaan kuuntelemalla löytää liikeratansa. Liike vain tapahtuu ja liikkeen johtaja vaihtelee koko harjoitteen ajan!
- Huom! Jos tuntuu, että parisi vie sinua liikaa, voit päättää olla tekemättä liikettä mitä et halua tehdä, ja johdattaa myös itse. Tarkoitus on kuitenkin tehdä liikkeit yhdessä, mutta on hyvä huomata, että se toimii vain, jos toiminta on tasaveroista. Siksi voi myös tuoda itse ehdotuksia esille, jos kokee jäävänsä paitsioon (vrt. vuorovaikutustilanteet). Toisaalta, homma ei toimi, jos kumpikaan ei tee mitään. On siis löydettävä balanssi näiden välille, kuten rakentavassa vuorovaikutuksessakin.

2.6 PÄIVÄN PÄÄTÖS

2.6.1 KIITOS-RINKI

TARKOITUS

- Olla kiitollinen muille
- Tuntea itsensä arvostetuksi
- Yhdessä vietetyn päivän reflektointi

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: KAIKKI OSALLISTUJAT

TARVITTAVA AIKA: 10 – 15 MIN

OHJEET

- Pyydä kaikkia istumaan piiriin vielä viimeisen kerran.
- Kysy kysymys, johon kaikki vastaavat (jos haluavat):
Missä onnistuin tänään? Jos tämä tuottaa vaikeuksia, voit kysyä: mistä olit ylpeä, mikä yllätti sinut positiivisesti omassa käytöksessäsi? Esimerkkeinä voit mainita: osallistumiseni, sitoutumiseni, keskittymiseni, haavoittuvuuteni, rohkeuteni. Osallistujat valitsevat yhden asian, josta haluavat kiittää itseään, ja kertovat sen muille. Ajasta ja valitusta aiheesta riippuen he voivat jakaa asiat yksitellen tai sanoa ne ääneen kaikki yhtä aikaa.
- Seuraavaksi he voivat kiittää toista henkilöä tai ryhmää, joiden käytöksestä ovat kiitollisia. Kyseessä voi olla ryhmän toinen osallistuja, koko ryhmä, opettaja, joka toi heidät tänne, järjestävä taho, heidän vanhempansa jne. He voivat jälleen joko jakaa sen yksitellen tai vierustoverin kanssa tai kaikki ryhmässä voivat sanoa asiansa yhtä aikaa.
- Keskusteluun voi lisäksi tuoda seuraavia kysymyksiä:
 - Kuka olit, kun tulit työpajaan? Kuka olet nyt?
 - Muuttuiko jokin tai ajatteletko nyt eri tavalla ihmisistä, itsestäsi tai aiheesta?
- Ryhmänjohtajana kerro vielä, miksi ja miten haluat kiittää ryhmää. Puhu vilpittömästi ja aidosti.

2.6.2 1.6.2. AKTIVITEETTI: LENTOKONE

TARKOITUS

- Olla kiitollinen muille
- Tuntea itsensä arvostetuksi
- Yhdessä vietetyn päivän reflektointi

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: KAIKKI OSALLISTUJAT

TARVITTAVA AIKA: 15 MIN

MATERIAALIT

- A4-paperia
- Paperikori

OHJEET

- Sulje silmäsi, mieti mitä koit tänään: mitä otat mukaasi, mitä haluaisit muuttaa?
- Lentokoneen taittaminen ja kirjoittaminen sisäpuolelle keskelle: yleisiä kommentteja
 - yhdellä siivellä: "tips", ideoita ja ehdotuksia
 - toisella siivellä: "tops" asiat, joista he pitivät.
- Kaikki lentokoneet heitetään koriin samanaikaisesti.
- Voit lukea kommentit ja keskustella niistä ryhmässä.

3. TYÖPAJA OPETTAJILLE, NUORISOTYÖNTEKIJÖILLE,...

3.1 ESITTELY JA KÄYNNISTYS

Ohjaaja, ennen kuin aloitat, lue työkalupakin I osa ja osan II johdanto. Sovella niitä periaatteita työpajan aikana, ja keskustele periaatteista osallistujien kanssa työpajan alussa. Voit käyttää ohjeena turvallisemman tilan julistetta (ks. liite).

15 - 30 minuuttia: Aloita yhdellä esittelymenetelmistä (katso esittäytyminen ryhmälle)

30 - 45 minuuttia: Johdantokierros, jossa osallistujilta kysytään:

- Mikä on ammattisi, organisaatiosi, kohderyhmäsi, ...?
- Mikä kohderyhmäsi kanssa työskentelyssä on haastavaa ?
- Mikä on haastavaa nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa (esim. keskustelu ilmastosta, sukupuolesta, muuttoliikkeestä, etnisestä monimuotoisuudesta, henkisestä heräämisestä jne.)?
- Anna aikaa keskustella ja vaihtaa ajatuksia.

3.2 YHTEISET PERUSTEET

TARKOITUS

- Antaa opettajien pohtia asenteitaan/mielipiteitään oppilaitaan kohtaan
- Pohtia, mitä turvallisemmat tilat ovat
- Tulla tietoisiksi omasta asemastaan ja taustastaan
- Keskittyminen eroihin verrattuna keskittyminen yhteisiin perusteisiin

FASILITOIJAN TASO ★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 5-15

TARVITTAVA AIKA: 45 – 60 MINUUTTIA

MATERIAALIT

1 kirjekuori, jossa on 3 paperia (postikortin koko) osallistujaa kohden

VALMISTELU

Kaikki osallistujat saavat kirjekuoren

OHJEET

1. Pyydä osallistujia pohtimaan, millä tavalla he eroavat oppilaistaan? Pyydä heitä kirjoittamaan vastauksensa ensimmäiselle paperille, ja laittamaan se kirjekuoreen. Tästä ei tarvitse vaihtaa ajatuksia ääneen.
2. Pyydä osallistujia pohtimaan, mitä yhteistä heillä on oppilaidensa kanssa? Pyydä heitä kirjoittamaan vastauksensa toiselle paperille, ja laittamaan se kirjekuoreen. Tästä ei tarvitse vaihtaa ajatuksia ääneen.
3. Kuvaile seuraavaa tilannetta: Olet poikkeuksellisesti kutsuttu erityiseen ja eksklusiiviseen tapahtumaan. Suurin osa osallistujista on erittäin vaikutusvaltaisia ja varakkaita (toimitusjohtajat, suurlähettiläät, arvostetut tutkijat, lääkärit, taiteilijat, näyttelijät, aateliset jne.). Kun saavut, ovimies toivottaa sinut ystävällisesti tervetulleeksi. Astut juhlasaliin. Osallistujat näyttävät olevan ystävällisiä ja kutsuvat sinut seisomaan ryhmänsä kanssa. He kysyvät kysymyksiä, kuten: mikä on nimesi, mistä tulet? Pidätkö olostasi täällä? Mikä on ammattisi? Osallistutko tällaisiin tapahtumiin usein? Hetken kuluttua keskustelu kuitenkin pysähtyy. Silmäkulmassasi näet pienen joukon ihmisiä, jotka seisovat yhdessä sivulla. Jotkut heistä tunnistat kollegoiksi. He ovat ainoita, kuten sinäkin, jotka poikkeuksellisesti kutsuttiin tapahtumaan.

Kysy osallistujilta, miltä heistä tuntuisi tällaisessa tilanteessa? Miksi niin? Mitä tarvitsisit siinä tilanteessa? Mitä sinä tekisit? Mitä varakkaat ja vaikutusvaltaiset osallistujat ajattelisivat tarpeistaan, tunteistaan ja käyttäytymisestään? Pyydä heitä kirjoittamaan vastauksensa viimeiselle paperille ja laittamaan kirjekuori.

- Kysy kysymyksen 3 jälkeen, haluavatko osallistujat muuttaa tai lisätä jotain edellisiin vastauksiinsa.
- Jaa osallistujat 4 tai 5 hengen ryhmiin. Anna heidän keskustella vastauksestaan. Mitä he muuttaisivat tai lisääisivät vastauksiinsa. Miksi?
- Keskustele koko ryhmän kanssa:
 - Mitä osallistujat tarvitsisivat, jotta he tuntisivat olonsa todella tervetulleeksi ja mukavaksi juhlissa?
 - Mitä he tarvitsisivat ilmaistakseen itseään turvallisella tavalla?
 - Pystyvätkö he kuvittelemaan, että jotkut oppilaat/nuoret tuntevat samoin kuin osallistujat juhlissa? Ja jos näin on, mitä näiden nuorten on tunnettava itsensä ilmaisemiseksi?
 - Onko tämä kaikille yhteistä (kysymys 2)?
 - Mitä he voivat ammatillisesti tehdä luodakseen turvallisemman ympäristön?

VINKKEJÄ

- Ensimmäisessä harjoituksessa useimmat osallistujat mainitsevat ilmeisiä ominaisuuksia, kuten iän, koulutustason, uskonnon, taloudellisen aseman jne.
- Toisessa harjoituksessa osallistujilla on enemmän vaikeuksia vastata kysymykseen. Nämä koskevat enemmän tarpeita, kuten kunnioituksen, vapauden, hyväksynnän, kuulumisen, turvallisuuden, ystävällisyyden, itsensä kehittämisen ja omana itsenäsi olemisen tarvetta. Älä kuitenkaan anna mitään ehdotuksia harjoituksen aikana.
- Kysymyksen 3 tilanne kuvaa tilannetta, jossa osallistuja kokee jonkinlaista epämukavuutta, liittyen kunnioitukseen, vapauteen, hyväksyntään, kuulumiseen, turvallisuuteen, ystävällisyyteen, omana itsenäsi olemiseen, vilpittömyyteen jne. Epämukavuus voi olla verrattavissa vähemmistöryhmän jäsenten tunteisiin.

3.3 **BARNGA**

TARKOITUS

- Leikkisä kokemus siitä, mitä tapahtuu, kun normit, tottumukset, ym. eivät ole selkeitä ja viestintä on vaikeaa.
- Peli on simulaatio tosielämän tilanteista, joissa eri etnisistä taustoista ja eri kielistä tulevat ihmiset kohtaavat, kuten monimuotoisessa yhteiskunnassa.
- Harjoitella empatiaa ja vähemmistöjen ja uusien tulokkaiden tilanteiden ymmärtämistä.

FASILITOIJAN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 9 –20

TARVITTAVA AIKA: 60–90 MIN

MATERIAALIT

- Korttipakkoja yhtä monta kuin ryhmiäkin
- Jokaiselle ryhmälle 4-6 kappaletta pelisääntöjä. Jokaisella ryhmällä on erilaiset pelisäännöt (katso liite)
- Kynä ja paperia jokaiselle ryhmälle

VALMISTELU

Ja osallistujat vähintään kolmeen pienempään ryhmään, jossa on 4-6 pelaajaa ja anna heidän istua pöydän tai tuolin ympärillä.

OHJEET

- Kerro, että:
 - Pelaamme korttiturnausta.
 - Jokainen pelaajaryhmä saa asiakirjan, jossa on pelisäännöt (jokainen ryhmä saa hieman erilaiset säännöt, mutta älä mainitse tätä)
 - Jokainen ryhmän jäsen lukee säännöt, keskustele niistä ryhmän kanssa ja pelaa peliä muutaman kerran ymmärtääkseen säännöt
 - Kun kaikki ymmärtävät turnauksen pelin idean:
 - Pelisääntöjä sisältävä paperi otetaan pois.
 - Jokainen ryhmä alkaa pelata pisteistä, MUTTA he eivät voi enää puhua keskenään. Viestintä on mahdollista eleillä tai piirtämällä (ei kirjoittamalla).

- Turnaus:
 - Jokainen ryhmä pelaa peliä vähintään 3 kertaa yhden kierroksen aikana
 - 5-10 minuutin kuluttua alkaa pelin 2. kierros. Tämän vuoksi kunkin pöydän kierroksen voittaja siirtyy toiseen pöytään (esimerkiksi myötäpäivään seuraavaan pöytään)
 - Toisen 5-10 minuutin kuluttua alkaa 3. kierros. Siksi kunkin pöydän kierroksen voittaja siirtyy toiseen pöytään (esimerkiksi myötäpäivään seuraavaan pöytään).
- Turnauksen jälkeen yhteenveto
 - Anna ryhmän rauhoittua, mutta puhumatta vielä. Jotkut nauravat, toiset ovat turhautuneita tai hämmentyneitä.
 - Rauhoittumisen jälkeen, jokaisessa pienryhmässä:
 - Anna heidän ilmaista tunteitaan ja hämmennystään
 - Mitä heidän mielestään tapahtui?
 - Muuttuivatko heidän tunteensa, kun pöydän ympärillä olevat osallistujat vaihtuivat?
 - o Yhdessä koko ryhmän kanssa:
 - Jakakaa kunkin ryhmän mielipiteet
 - Selitä, mitä tapahtui (jokaisessa pöydässä oli erilaiset pelisäännöt)
 - o Jälleen pienemmissä ryhmissä:
 - Millaista tosielämän tilannetta tämä peli simuloi?
 - Mitkä ovat taustalla olevat syyt, jotka johtavat vaikeuksiin?
 - Millaisia ratkaisuja niihin he ajattelevat olevan?
 - o Jälleen koko ryhmälle:
 - Miten tämä peli liittyi todellisuuteen?
 - Mitä he ovat oppineet omaa ammattiaan varten?

VINKKEJÄ

- Tarkkaile pöytäryhmiä hyvin. 2. kierroksesta lähtien pelaajat alkavat pelata ryhmissä, joiden pelisäännöt ovat tuntemattomia. Tämä johtaa hämmennykseen, turhautumiseen, kaaokseen jne.
- Ei puhumista tai kirjoittamista turnauksen aikana. Fasilitoijana tutustu paperissa mainittuihin sääntöihin, kun osallistujat alkavat esittää niistä kysymyksiä.

Perustuu: Sivasailam "Thiagi" Thiagarajan Raja Thiagarajanin kanssa, BARNGA: Simulaatiopeli kulttuurisista yhteentörmäyksistä, Boston: Intercultural Press, 2006 <https://sites.lsa.umich.edu/inclusive-teaching/barnga/>

3.4 TILANNE- JA ROOLIPELI

TARKOITUS

- Empaattinen pohdinta realistisesta tilanteesta
- Keskustelu kollegoiden kanssa
- Tietoisuus omista mielipiteistä ja sosiaalisista taustoista
- Pohdintaa organisaation toimintakulttuurista ja käytänteistä
- Tietoisuus viestintätäyhteisistä

FASILITOIJAN TASO ★★☆☆

OSALLISTUJIEN TASO ★★★★★

OSALLISTUJIEN LUKUMÄÄRÄ: 8-16

TARVITTAVA AIKA: 30 - 45 MINUUTTIA PER AIHE

MATERIAALIT

A4-paperia

OHJEET

Kuvaile seuraavia tilanteita ja keskustele niistä:

TILANNE 1:

Kaksi oppilasta puhuu keskenään arabiaksi. Toinen opiskelija valittaa tästä, koska hän kokee itsensä ulkopuoliseksi. Kollega menee oppilaiden luo ja sanoo, että heidän pitäisi puhua virallisia kieliä. Koska tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun nämä opiskelijat puhuvat äidinkieltään, kollega seisoo heidän vieressään varmistaakseen, etteivät he ala puhua äidinkieltään uudelleen.

KYSYMYKSIÄ/KESKUSTELUA:

- Mitä mieltä olette tästä tilanteesta?
- Miksi luulet heidän puhuvan äidinkieltään?
- Ymmärrätkö toisen opiskelijan valituksen?
- Onko ok seistä opiskelijoiden vieressä?
- Miten te toimisitte tässä tilanteessa?
- Mikä on koulun käytäntö puhua muuta kuin virallista kieltä? Oletko samaa mieltä/eri mieltä?

TILANNE 2

Kollega kertoo toisesta maailmansodasta. Kollega selittää Hitlerin ajatuksen ubermenschistä vaaleilla hiuksillaan ja sinisillä silmillään. Sitten hän osoittaa oppilasta, jolla on vaaleat hiukset ja siniset silmät, ja sanoo nauraen: "olisit täydellinen ubermensch".

KYSYMYS/KESKUSTELU

Tekeekö kollega mielestäsi jotain, mikä ei ole suositeltavaa?

SEURANTA:

Oppilas vastaa: Olen juutalainen.

KYSYMYKSIÄ/KESKUSTELUA:

- Mitä mieltä olette tästä tilanteesta?
- Tekeekö kollega virheen esittäessään tämän huomautuksen?
- Miltä luulet oppilaasta tuntuvan?
- Jos olisit samanlaisessa tilanteessa, miten reagoisit?

TILANNE 3

Oppilas laulaa kuuluisan räppäriin laulua. Sanoituksissa mainitaan n-sana. Oppilaat laulavat sanan täysillä.

Kysymys: Onko tämä oppilas mielestäsi tekemässä jotain väärin? Voisitko sanoa siitä jotain?

SEURANTA:

Toinen oppilas reagoi, ettei hän voi käyttää tätä sanaa. Laulava oppilas puolustautuu väit-tämällä, että hän vain laulaa suosittua laulua. Toinen oppilas vastaa, että räppäri on itse musta, joten hän voi käyttää sanaa. Toisten mielestä on rassistista käyttää tätä sanaa.

KYSYMYKSIÄ/KESKUSTELUA:

- Miltä luulet molemmista oppilaista tuntuvan?
- Mitä mieltä olet tästä tilanteesta? Kuka on mielestäsi oikeassa tässä keskustelussa?
- Puolustaisitko yhtä oppilaista? Miksi tai miksi ei? Jos olisit samanlaisessa tilanteessa, miten reagoisit?

TILANNE 4

Oppilas ilmoittaa: "Tästä lähtien haluaisin, että minua puhutellaan nimellä he tai uudella nimelläni eikä enää nimellä hän tai vanha nimeni"

KYSYMYKSIÄ

Miten reagoisit tähän pyyntöön? Miksi?

SEURANTA

Vaikka useimmat oppilaat eivät reagoi, jotkut sanovat kieltäytyvänsä käyttämästä monikon kolmatta pronominia "he" ja uutta nimeä. He sanovat, että ei ole normaalia vaihtaa sukupuolta tällä tavalla.

KYSYMYKSIÄ/KESKUSTELUA:

- Ottaisitko kantaa tähän keskusteluun?
- Miksi jotkut opiskelijat vastustavat tätä pyyntöä?
- Miten transsukupuolinen oppilas reagoisi/suhtautuisi tähän?

VINKKEJÄ

- Kun olet keskustellut aiheesta, keskity siihen, miten kommunikoida erityisen tietoisesti siitä, miten kohderyhmä (esim. oppilaat, nuoret) näkee tämän.
- Kehota ryhmää kuuntelemaan kriittisesti mutta kunnioittavasti toistensa mielipiteitä.
- Ole tietoinen tieteellisestä tiedosta joistakin aiheista ja ihmisoikeuksien yleismaailmallisesta julistuksesta. Jos se ei ole helposti saatavilla tai jos asiasta on erimielisyyttä, voit pyytää osallistujia tekemään tutkimusta verkossa.
- Voit pyytää 2 tai 3 osallistujaa näyttelemään tilannetta. Tällä tavoin osallistujat kokevat/tuntevat, millaista on olla tässä tilanteessa ja miten muiden osallistujien reaktiot vaikuttavat.
- Roolipelissä muutkin osallistujat voivat toimia. He eivät sano: "Sanoisin, että ...", vaan he sanovat vuorosanaan osallistujille, jotka näyttävät tilanteesta. Muut voivat tukea näyttelijöitä.

4. LIITTEET - MATERIAALIT

4.1 ESITTELYPUHE

Kuvittele, että... Kävelet kadulla, kaikkialla ympärilläsi näet ihmisiä kävelemässä kaikkialla, tuntemattomia ihmisiä. Otat aikaa ja katsot heitä. Muodostat heistä kuvan. Jotakuita pidät viileänä, outona, erityisenä, tyhmänä, viehättävänä jne. Haluat ehkä tutustua joihinkin heistä paremmin, toisista luulet jo tietäväsi, miten tai mitä he ajattelevat. Mutta mitä me todella tiedämme heistä?

Meitä ohjaavat usein oletukset. Johtuen omista ennakkoluuloistamme, joita meillä on muita kohtaan sukupuolen, ihonvärin, uskonnon, jonkun käyttämien vaatteiden, kävelytavan ja jonkun kuunteleman musiikin perusteella. Ja niin muodostamme heistä kuvan. Laitamme ihmiset laatikoihin. Haluamme usein ympäröidä itsemme ihmisillä, jotka ovat samanlaisia kuin me. Mutta "muiden" kanssa meillä tuskin on mitään yhteyttä.

Mutta entä jos astumme ulos mukavuusalueeltamme, kuten te kaikki teette tänään, ja puhumme "muille"?

Aina kunnioittaen toistemme ideoita, uskomuksia, mieltymyksiä, sukupuolta, alkuperää jne.

Voisiko sitten olla niin, että huomaamme, että muut, kuten me, eivät yksinkertaisesti mahdu yhteen laatikkoon?

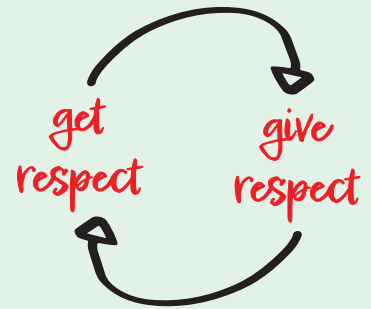
Ja että eroistamme huolimatta huomaisimme, että meillä on monia yhteisiä asioita, kuten tarve tulla tunnustetuksi, tarve tasa-arvoon, ystävällisyyteen, rakkauteen, turvallisuuteen, kunnioitukseen, tarve olla oma itsemme, jne.

Siitä Diversi-Datessa on kyse. Sen havaitseminen, että ihmisten välillä on monia eroja, mutta myös että on monia asioita, jotka yhdistävät meitä kaikkia. Yhteys, joka on uskomattoman tärkeä kaltaisessamme yhä monimuotoisemmassa yhteiskunnassa.

4.2 TURVALLISEMMAN TILAN SÄÄNNÖT –JULISTE

MENNÄÄN TURVALLISEMPAAN TILAAN

**OLE HIENOTUNTEINEN / MIKÄÄN
EI POISTU TÄSTÄ HUONEESTA**

OSALLISTU AKTIIVISESTI

KUNNIOITTAKAA TOISTENNE MIELIPITEITÄ

ALKAA TUOMITKO TOISIANNE

OLE KOHTELIAS

TUKEKAA TOISIANNE

ALA KESKEYTÄ

SINULLA ON OIKEUS SANOA "EI"

You don't
have to be
perfect to be
amazing!

4.3 IDENTITEETTIKEITTO

Kuumenna pohja ja varhaiset
lisäykset kiehuvaiksi. Lisää
valinnaiset ja salaiset ainesosat.

OHJEET:

POHJA

- Syntyperä / etninen alkuperä?
- Sukupuoli?
- Seksuaalinen orientaatio?
- Uskonto / usko?

VARHAISET LISÄYKSET

- Asuinpaikka?
- Koulutus?
- Perheenjäsenet?

VALINNAISET

- Harrastukset/intohimot/kyvyt?
- Ammatilliset tavoitteet?
- Unelmat?
- Terveystila?

SALAISET AINESOSAT

- Henkilökohtaisia kokemuksia?
- Piilotetut tarpeet/ominaisuudet?
- Väärinkäsityksiä sinusta?

*Hauduta miedolla lämmöllä
muutaman vuosikymmenen ajan...
Sinäkeitto on valmis!!!*

4.4 **BARNGA – 5 ERILAISTA PELISÄÄNTÖÄ**

4.4.1 **BARNGA–PELISÄÄNNÖT: VIISI TEMPPUA**

Korttipeli, joka on helppo oppia ja helppo pelata: Vain 28 korttia käytetään - ässä, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 kussakin maassa. Ässä on alin kortti.

PELAAJAT: Yleensä 4-6; joskus vaihtelee.

VALMISTELU: Jakaja sekoittaa kortit ja jakaa ne yksi kerrallaan. Jokainen pelaaja saa 4-7 korttia. (tai jokin muu määrä pelaajien lukumäärästä riip puen).

ALKU: Jakajan vasemmalla puolella oleva pelaaja aloittaa johtamalla (pelaamalla) mitä tahansa korttia. Muut pelaajat pelaavat vuorotellen korttia. Pelatut kortit (yksi jokaiselta pelaajalta) muodostavat tempun. Viimeistä peliä varten kortteja ei ehkä ole tarpeeksi kaikille pelata.

VOITTOTEMPUT: Kun jokainen pelaaja on pelannut kortin, korkein kortti voittaa tempun. Se, joka pelasi tämän kortin, kerää tempun ja laittaa sen kuvapuoli alaspäin kasaan.

JATKO: Tempun voittaja johtaa seuraavaa kierrosta, joka pelataan kuten ennenkin. Menettely toistetaan, kunnes kaikki kortit on pelattu.

SEURAA ESIMERKKIÄ: Kunkin kierroksen ensimmäinen pelaaja voi pelata mitä tahansa maata. Kaikkien muiden pelaajien on seurattava esimerkkiä. (Tämä tarkoittaa, että sinun on pelattava samaa maata kuin ensimmäisessä kortissa). Jos sinulla ei ole ensimmäisen maan korttia, pelaa minkä tahansa muun maan kortilla. Tempun voittaa alkuperäisen maan korkein kortti.

VALTIT: Tässä pelissä pata on valtti. Jos sinulla ei ole ensimmäisen maan korttia, voit pelata pata-kortilla. Tätä kutsutaan valtiksi. Voitat tempun, vaikka pelaamasi pata olisi matala kortti. Joku muu pelaaja voi kuitenkin myös pelata valttia (koska hänellä ei ole ensimmäisen maan korttia). Tässä tapauksessa korkein valtti voittaa tempun.

PELIN LOPPUMINEN/VOITTAMINEN: Peli päättyy, kun kaikki kortit on pelattu. Pelaaja, joka on voittanut eniten tempuja, voittaa pelin.

4.4.2 BARNGA–PELISÄÄNNÖT: VIISI TEMPPUA

KORTIT: Vain 28 korttia käytetään – ässä, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 kussakin maassa. Ässä on alin kortti.

PELAAJAT: Yleensä 4-6; joskus vaihtelee.

VALMISTELU: Jakaja sekoittaa kortit ja jakaa ne yksi kerrallaan. Jokainen pelaaja saa 4-7 korttia. (tai jokin muu määrä pelaajien lukumäärästä riippuen).

ALKU: Jakajan vasemmalla puolella oleva pelaaja johtaa (pelaa) mitä tahansa korttia. Muut pelaajat pelaavat vuorotellen korttia. Pelatut kortit (yksi kultakin pelaajalta) muodostavat tempun. Viimeistä tempua varten kortteja ei ehkä ole tarpeeksi kaikille pelata.

VOITTOTEMPUN: Kun jokainen pelaaja on pelannut kortin, korkein kortti voittaa tempun. se, joka pelasi tämän kortin, kerää tempun ja laittaa sen kuvapuoli alaspäin kasaan.

JATKO: Tempun voittaja johtaa seuraavaa kierrosta, joka pelataan kuten ennenkin. Menettely toistetaan, kunnes kaikki kortit on pelattu. Seuraa esimerkkiä: Kunkin kierroksen ensimmäinen pelaaja voi pelata mitä tahansa maata. Kaikkien muiden pelaajien on seurattava esimerkkiä. (Tämä tarkoittaa, että sinun on pelattava samaa maata kuin ensimmäisessä kortissa). Jos sinulla ei ole ensimmäisen maan korttia, pelaa minkä tahansa muun maan kortti. Tempun voittaa alkuperäisen maan korkein kortti. Pelin loppuminen/voittaminen: Peli päättyy, kun kaikki kortit on pelattu. Pelaaja, joka on voittanut eniten tempuja, voittaa pelin.

4.4.3 BARNGA–PELISÄÄNNÖT: VIISI TEMPPUA

KORTIT: Vain 28 korttia käytetään – ässä, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 kussakin maassa. Ässä on korkein kortti.

PELAAJAT: Yleensä 4-6; joskus vaihtelee.

VALMISTELU: Jakaja sekoittaa kortit ja jakaa ne yksi kerrallaan. Jokainen pelaaja saa 4-7 korttia. (tai jokin muu määrä pelaajien lukumäärästä riippuen).

ALKU: Jakajan vasemmalla puolella oleva pelaaja aloittaa johtamalla (pelaamalla) mitä tahansa korttia. Muut pelaajat pelaavat vuorotellen korttia. Pelatut kortit (yksi jokaiselta pelaajalta) muodostavat tempun. Viimeistä tempua varten kortteja ei ehkä ole tarpeeksi kaikille pelata.

VOITTOTEMPUN: Kun jokainen pelaaja on pelannut kortin, korkein kortti voittaa tempun. Se, joka pelasi tämän kortin, kerää tempun ja laittaa sen kuvapuoli alaspäin kasaan.

JATKO: Tempun voittaja johtaa seuraavaa kierrosta, joka pelataan kuten ennenkin. Menettely toistetaan, kunnes kaikki kortit on pelattu.

SEURAA ESIMERKKIÄ: Kunkin kierroksen ensimmäinen pelaaja voi pelata mitä tahansa maata. Kaikkien muiden pelaajien on seurattava esimerkkiä. (Tämä tarkoittaa, että sinun on pelattava samaa maata kuin ensimmäisessä kortissa). Jos sinulla ei ole ensimmäisen maan korttia, pelaa minkä tahansa muun maan kortilla. Tempun voittaa alkuperäisen maan korkein kortti.

VALTIT: Tässä pelissä pata on valtti. Jos sinulla ei ole ensimmäisen maan korttia, voit pelata pata-kortilla. Tätä kutsutaan valtiksi. Voitat tempun, vaikka pelaamasi valtti olisi matala kortti. Joku muu pelaaja voi kuitenkin myös pelata valttia (koska hänellä ei ole ensimmäisen maan korttia). Tässä tapauksessa korkein valtti voittaa tempun. Pelin loppuminen/voittaminen: Peli päättyy, kun kaikki kortit on pelattu. Pelaaja, joka on voittanut eniten tempuja, voittaa pelin.

4.4.4 BARNGA–PELISÄÄNNÖT: VIISI TEMPPUA

KORTIT: Vain 28 korttia käytetään – ässä, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 kussakin maassa. Ässä on korkein kortti.

PELAAJAT: yleensä 4-6; joskus vaihtelee.

VALMISTELU: Jakaja sekoittaa kortit ja jakaa ne yksi kerrallaan. Jokainen pelaaja saa 4-7 korttia. (tai jokin muu määrä pelaajien lukumäärästä riippuen).

ALKU: Jakajan vasemmalla puolella oleva pelaaja johtaa (pelaa) mitä tahansa korttia. Pelatut kortit (yksi jokaiselta pelaajalta) muodostavat tempun. Viimeistä tempua varten kortteja ei ehkä ole tarpeeksi kaikille pelata.

VOITTOTEMPUT: Kun jokainen pelaaja on pelannut kortin, korkein kortti voittaa tempun. Se, joka pelasi tämän kortin, kerää tempun ja laittaa sen kuvapuoli alaspäin kasaan.

JATKO: Tempun voittaja johtaa seuraavaa kierrosta, joka pelataan kuten ennenkin. Menettely toistetaan, kunnes kaikki kortit on pelattu.

SEURAA ESIMERKKIÄ: Kunkin kierroksen ensimmäinen pelaaja voi pelata mitä tahansa maata.

Kaikkien muiden pelaajien on seurattava esimerkkiä. (Tämä tarkoittaa, että sinun on pelattava samaa maata kuin ensimmäisessä kortissa). Jos sinulla ei ole ensimmäisen maan korttia, pelaa minkä tahansa muun maan kortilla. Tempun voittaa alkuperäisen maan korkein kortti.

VALTIT: Tässä pelissä pata on valttia. Voit pelata valttia milloin haluat - vaikka sinulla olisi ensimmäisenä korttina pata. Tätä kutsutaan valtiksi. Voitat tempun, vaikka pelaamasi valtti olisi matala kortti. Joku muu pelaaja voi kuitenkin myös pelata valttia (koska hänellä ei ole ensimmäisen maan korttia). Tässä tapauksessa korkein valtti voittaa tempun.

PELIN LOPPUMINEN/VOITTAMINEN: Peli päättyy, kun kaikki kortit on pelattu. Pelaaja, joka on voittanut eniten temppeja, voittaa pelin.

4.4.5 BARNGA–PELISÄÄNNÖT: VIISI TEMPPUA

KORTIT: Vain 28 korttia käytetään – ässä, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 kussakin maassa. Ässä on alin kortti.

PELAAJAT: Yleensä 4-6; joskus vaihtelee.

VALMISTELU: Jakaja sekoittaa kortit ja jakaa ne yksi kerrallaan. Jokainen pelaaja saa 4-7 korttia. (tai jokin muu määrä pelaajien lukumäärästä riippuen).

ALKU: Jakajan vasemmalla puolella oleva pelaaja aloittaa johtamalla (pelaamalla) mitä tahansa korttia. Muut pelaajat pelaavat vuorotellen korttia. Pelatut kortit (yksi jokaiselta pelaajalta) muodostavat tempun. Viimeistä tempua varten kortteja ei ehkä ole tarpeeksi kaikille pelata.

VOITTOTEMPUT: Kun jokainen pelaaja on pelannut kortin, korkein kortti voittaa tempun. Se, joka pelasi tämän kortin, kerää tempun ja laittaa sen kuvapuoli alaspäin kasaan.

JATKO: Tempun voittaja johtaa seuraavaa kierrosta, joka pelataan kuten ennenkin. Menettely toistetaan, kunnes kaikki kortit on pelattu.

SEURAA ESIMERKKIÄ: Kunkin kierroksen ensimmäinen pelaaja voi pelata mitä tahansa maata. Kaikkien muiden pelaajien on seurattava esimerkkiä. (Tämä tarkoittaa, että sinun on pelattava samaa maata kuin ensimmäisessä kortissa). Jos sinulla ei ole ensimmäisen maan korttia, pelaa minkä tahansa muun maan kortilla. Tempun voittaa alkuperäisen maan korkein kortti.

VALTIT: Tässä pelissä pata on valtti. Voit pelata valttia milloin haluat - vaikka sinulla olisi ensimmäisenä korttina pata. Tätä kutsutaan valtiksi. Voitat tempun, vaikka pelaamasi valtti olisi matala kortti. Joku muu pelaaja voi kuitenkin myös pelata valttia (koska hänellä ei ole ensimmäisen maan korttia). Tässä tapauksessa korkein valtti voittaa tempun.

PELIN LOPPUMINEN/VOITTAMINEN: Peli päättyy, kun kaikki kortit on pelattu. Pelaaja, joka on voittanut eniten temppeja, voittaa pelin.

5. KOLOFONI

DIVERSI-DATE –HANKKEEN YHTEISTYÖKUMPPANIT

Luovat kumppanit

www.pimento.be

<https://www.m-ob.be/>

<https://www.liveyourstory.nl/>

<https://debagagedrager.nl/>

<https://www.tassajanyt.com>

Toisen asteen koulu

<http://tajette.be/>

Ammattikorkeakoulot

<https://www.saxion.nl/>

<https://www.tuas.fi/en/>

<https://www.odisee.be/>

LIVE YOUR STORY

- Roozeboom-Loomans Riff Eline
- Djayden Jung
- Oudail el Omari

DE BAGAGEDRAGER

- Elferink Astrid
- Gortworst Gabrielle
- Spanjers Ellen
- McGhie-Fraser Brodie

PIMENTO

- Annicaert Lien
- Desloovere Marieke

MAN OVERBOORD

- Schippers Jellie
- Joris Fierens

TMI JOHANNA

- Novák, Johanna
- Rasimus, Milka

KAJETTE

- Wouter Van De Wal

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

- Linnossuo Outi
- Hellstén Anna

SAXION UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

- Ghaeminia Safoura
- Van Gent Leonie
- Kroes – Dijkdrenth Eveline

ODISEE UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

- Reynders Alexandre
- Van Hove Merel
- De Clercq Leen
- Pauwels Wim

DIVERSI-DATE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Kenniscentrum
Gezinswetenschappen

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

University
of Applied
Sciences

SAXION

De Bagagedrager
Beleef de ervaring

PIMENTO

